

Два світи — дві реальності До 75-річчя визволення Аушвіцу

Фото з сайту president.gov.ua

Осип ЯКИМЧУК

Генеральна Асамблея ООН 2005 року встановила Міжнародний день пам'яті жертв Голокосту, який припадає на 27 січня — річницю звільнення гітлерівського концентраційного табору Аушвіц. Багатьом більш звична його стара назва — Освенцим, оскільки так табір згадувався у радянські часи. Цю назву донині вживають у Росії та російськомовні ЗМІ в Україні. І роблять вони це попри неодноразові роз'яснення МЗС Польщі з цього приводу.

У 75-річчя визволення Аушвіцу — 27 січня 2020 року в багатьох країнах світу вшанували пам'ять жертв Голокосту. Відбулося воно в багатьох містах Польщі, України, Німеччини, Франції, Ізраїлю, США та інших країн. А чи в Росії відзначали цей день — не знайшов інформації. У російському сегменті інтернету я бачив лише маленькі інформації про меморіальні заходи в колишньому концтаборі Аушвіц та великі претензії, що на ці заходи не запросили Володимира Путіна. Це вияв невдячності з польського боку, — твердили автори публікацій. — Червона Армія визволила табір, а вони ігнорують лідера Росії...

Однак не тільки це дратує росіян. Можу уявити, як обуриться Росія після слів прем'єр-міністра Польщі у Берліні на заходах пам'яті жертв Голокосту. Там М. Моравецький заявив, що у ХХ ст. було ще одне місце, яке стало пеклом на землі: советські гулаги. Вільні народи світу повинні про це пам'ятати і нагадувати.

Росія (у розумінні — її політична верхівка) вже «кипить» після недавнього інтерв'ю польського політика Ярослава Качинського німецькому виданню «Більд». Там він сказав, до Польща домагатиметься відшкодування (воєнних репарацій) від Росії за втрати, яких вона зазнала в результаті воєнного приєднання до СРСР західноукраїнських та західнобілоруських земель. У відповідь на ці домагання Качинського голова комісії у закордонних справах Державної Думи РФ Леонід

Слуцький уже почав рахувати, скільки Польща повинна буде відшкодувати Росії за вклад СРСР у «визволення» Польщі з-під німецької окупації та за всю безкоштовну допомогу, яку СРСР надав Польщі.

Отже, бачимо, до якого рівня напруження можуть привести необдумані слова політиків. До того ж, за твердженням російського політолога Андрія Піонтовського, господар Кремля дійшов до такого шалу, що у найближчі тижні може зваяжиться на ядерну війну!

Тож чи повні ми нині говорити про дуже складні, дратівливі проблеми? Нові історичні відкриття змушують по-новому дивитися на них. У мої школярські роки мене вчили, що у концентраційному таборі Освенцим загинуло 6 мільйонів людей. А за офіційними даними музею Аушвіц-Біркенау, там загинуло приблизно 1 мільйон 100 тисяч осіб. Нині відомо, що табір звільняла Львівська дивізія 1-го Українського фронту. 40 відсотків його особового складу становили українці. Враховуючи відсоток представників інших націй, Путін не має ані історичного, ані морального права претендувати на якусь російську ексклюзивність у цьому питанні. Окрім цього, Сталін, щоб домогтися двох додаткових місць в ООН, дурив світ, що УРСР та БРСР — держава з усіма атрибутами незалежності. Зокрема і з власними арміями. Такими він називав Українські та Білоруські фронти, хоч вони напряду підпорядковувалися Москві. Історики й правники-міжнародники мали б визначити, чи в світлі такої лукавої гри Сталіна Червона армія тоді вважалася єдиною і де-юре була тоді одна держава чи три?

Очевидно, що цими питаннями не дуже переймалися ті, хто ухвалював політичне рішення не запрошувати Путіна на заходи до Аушвіцу. А тим паче не переймалися ті, задля кого ці заходи проводили.

Були вони кардинально відмінними від приватного єрусалимського форуму, що відбувся 23 січня. Там у центрі уваги був Путін. 27 січня в Аушвіці у центрі уваги були жертви Голокосту, а не політики. Щоб їх вшанувати, на територію колишнього фа-

шистського концтабору в Аушвіц-Біркенау прибуло понад 60 делегацій з усього світу. Їх очолювали королі, князі, президенти, прем'єри. І не вони сиділи у першому ряду, а свідки історії. Ті 200 ще живих колишніх в'язнів Аушвіцу, котрі змогли прибути на меморіальні заходи. Це вони, поки Господь тримає їх на Божому світі, мають свідчити наступним поколінням про страхіття гітлеризму. «Це їхня відповідальність перед історією», — говорив президент Польщі, підсумовуючи заходи з відзначення 75-річчя звільнення Аушвіцу.

А у нас же замість підтримуваних державно свідчень про страхіття російського тоталітаризму, починаючи від Леніна і закінчуючи Путіним, на найвищому державному рівні заохочують «95-квартильне» «трактування» і минулого, і сьогодення. З «какаяразніцтвом» як провідною ідеєю! Хтось із мудрих сказав, що народ, який живиться чужими ідеями, — приречений стати населенням, наймитом у чужинців.

Заходи з відзначення 75-річчя звільнення Аушвіцу проводилися не лише задля вшанування живих і убієнних жертв гітлерівського тоталітаризму, а для того, щоб нинішнє та майбутнє покоління твердо дивилися на світ і не допустили повторення подібного у майбутньому. Такий заклик-побажання був провідною думкою у всіх чотирьох виступах колишніх в'язнів Аушвіцу. Була там констатація, що під кінець Другої світової війни світ уже знав про страхіття концтаборів, проте зі «стурбованістю» спостерігав за розвитком подій. Була там констатація, що страхіття фашизму та концтабори породила параноїдальна голова, якій після приходу до влади здалося, що всі навколо його країну принижують. Хоч прямим текстом не було названо ім'я цієї голови, та відомо про кого йшлося.

Нині щось подібне бачимо у путінській Росії. Там з усіх екранів йде плач: «Росією абіжають». На публічній частині заходів в Аушвіці чомусь ніхто не наслідився відкрито називати речі своїми іменами...

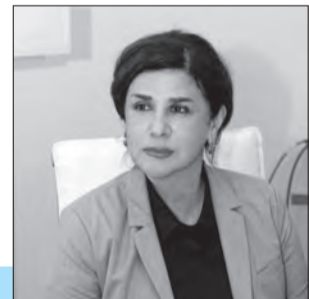
Голова Всесвітнього єврейського конгресу Рональд Лодер, який демонстратив-

«У МЕНЕ ЄВРЕЙСЬКА КРОВ. І Я ПРЕЗИДЕНТ!»

3

ПИСЬМЕННИЦЯ З АЗЕРБАЙДЖАНУ

9

но відмовився їхати на путінський форум у Єрусалимі, сказав, що головною причиною Голокосту (як і Голодомору, — *ред.*) стало мовчання світу. Він упевнений, що всі убієнні благають з небесних висот нині суших: «Не мовчіть, не будьте байдужими, не дозволяйте цього робити ніколи в майбутньому». Однак чи цей заклик був абстрактний, чи адресований Путіну — не годе розуміти...

Завершальним акордом церемонії в Аушвіці стали поминальні свічки колишніх в'язнів, лідерів країн та лідерів міжнародних організацій біля пам'ятника жертвам табору. Україну на тих заходах представляв президент Володимир Зеленський. Він 26—27 січня перебував у Польщі з робочим візитом.

У перший день візиту він взяв участь у вечері з нагоди відзначення 75-ї річниці звільнення нацистського концтабору Аушвіц-Біркенау. Тут були й колишні бранці табору та їхні родини. Володимир Зеленський у виступі зазначив, що спогади в'язнів Аушвіцу, багато з яких містяться у книжках, дуже важко читати. Вони сповнені болем, смутком, страхом. І водночас — боротьбою, витримкою, надією й неослабною людською мудрістю. Адже у них проглядається заклик викоренити ненависть як найбільший руйнівник людської цивілізації. За словами В. Зеленського, «більшість цих спогадів об'єднує заклик: «Не можна мовчати!»

І не тільки у питанні Голокосту не можна мовчати. Проте курс на «какаяразніца» вказує, що цілі пласти матеріалу, на яких формується національна ідентичність, в Україні доби Зеленського будуть замовчувати.

Під час другого дня робочого візиту В. Зеленського до Польщі він зустрівся з президентом Польщі Анджеєм Дудою. Однак це тема для окремих міркувань. Зупинюся лише на одному моменті, відзначеному у польських ЗМІ. Президент Дуда подякував Зеленському за його присутність і позицію під час перебування в Єрусалимі й за те, що в Інституті Яд ва-Шем віддав поклон полякам, котрі рятували євреїв під час Другої світової війни.

Припинити руйнацію держави

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Цього року в Києві 101-шу річницю Дня Соборності України і 102-гу річницю проголошення Незалежності України відзначено (в умовах ігнорування свята владою) акцією Громадського Руху “Українська Патріотична Альтернатива” (УПА) на історичному Софійському майдані. Участь у ній взяли відомі політичні й громадські діячі: ексміністр закордонних справ Павло Клімкін, народні депутати України попередніх скликань Іван Заєць, Микола Поровський, учасник АТО Олександр Ушинський, голова ГО “Україна — НАТО” Сергій Джердж та інші. Дієву участь взяли активісти і представники “Просвіти”, КУНУ, Української партії, “Соловецького Братства” та “Меморіалу”. Учасники віча звернулись до вищих державних посадовців з вимогою забезпечити країну від повторення національної трагедії, що відбулася 100 років тому та визнати і святкувати на загальнодержавному рівні дату 22 січня як “День незалежності та соборності України”. У зверненні зазначається: “Проголошена 102 роки тому Незалежність України від московської імперії та створена Українська Народна Республіка були втрачені внаслідок злочинної недбалості тодішнього керівництва української держави — українські військові частини, що організовано і зі зброєю поверталися з фронтів Першої світової війни, розпускалися по домівках зі словами: “Нам армія не потрібна, ми не збираємося воювати з Росією”. Згубність такого бачення ситуації політично найвищих людей, які волею долі отримали на най-

вищі посади в державі, стала очевидною вже через тиждень — 29 січня, коли під Крутами десятикратно переважаючи московську орду більшовицької матросні, що рухалася “усмірять” Київ під командуванням царського підполковника Муравйова, довелося зупинити недосвідченими студентами київських вишів та курсантам військових училищ! А спроба домовитися тоді з Москвою завершилася загарбанням нею УНР та переходом ЗУНР до складу Польщі, яка для цього перед тим уклала сепаратне перемир'я з більшовицькою Москвою”.

“Сьогодні, — зазначається в заяві, — ми бачимо, що все повторюється. Знову чергова спроба новообраної влади домовитися із загарбником, якому потрібен не мир, а повернення України в склад московської імперії за всяку ціну. Попри поступки (відведення ЗСУ зі своєї території, видача Москві важливих для засудження її військових злочинців свідків, припинення слідства, вже розпочатих судових процесів та звільнення московських

диверсантів, налагодження економічної співпраці з агресором, здача зайованих позицій на міжнародній арені, відмова від виграшних судових процесів проти Москви у Стокгольмському суді і т. ін.), на які українська влада йде на вимогу Москви, яка ні в чому поступатись не збирається (окрім нерівноцінного повернення незначної частини військовополонених по обміну).

За таких умов єдиною надійною гарантією миру можуть бути тільки сильні й ефективні Збройні Сили України та прискорення процесів до вступу в НАТО!”

Представники громадських організацій озвучили вимогу до влади негайно припинити ганебні й руйнівні дії щодо ЗСУ. “Ми змушені будемо, — зазначається в заяві, — відповідати всіма можливими способами опору, згідно зі статтями 17 та 65 Конституції України. Якщо ж влада не реагуватиме на наші вимоги, вимагатимемо дострокового складання своїх повноважень президентом України, Верховною Радою та Кабміном...”

Виступ на вічі на Софійському майдані Миколи Поровського

«О, поведи ж нас, лицарський духу!»

Олена ЛОГІНОВА,
м. Чернівці

У Чернівецькому обласному меморіальному музеї Володимира Івасюка на вечорі-елегії “У ритмі серця пульсує Майдан” у День Соборності та Свободи України вшанували Героїв Майдану, Небесної сотні, усіх, хто загинув під час АТО/ООС.

Відбулася зворушлива зустріч зі старшим капеланом Чернівецької області, протоієреєм УПЦ Юрієм Кав'юком, земляком Михайла та Володимира Івасюків. Відрадно, що свого часу отець Юрій закінчив Кіцманську музичну школу імені Володимира Івасюка по класу фортепіано. Учні 11 класу ЗОШ № 4 із вчителем історії А. І. Лисенко, кандидат філологічних наук, автор-виконавець Лариса Бережан, шанувальники творчості композитора були надзвичайно зворушені спогадами гостя.

Справді, у нашу свідомість з 2013-го увірвалося поняття “капелан”. У період Запорізької Січі козаків у бій супроводжував священник, який молився за них, благословляв на похід та відспівував загиблих. Термін капелан став загальновідомим у наш час, коли почалася війна на сході України.

Щирі, правдиві та емоційні спогади отця Юрія викликали слюзи і зворушили всіх:

— Моє служіння на війні почалося з початку травня. Ми їхали до нашого батальйону, до 80-ї бригади, за Старобільськ, вони в Орехово були. Ми якраз тоді приїхали, коли загинуло дев'ять наших хлопців. Спочатку приїхали як волонтери. Навантажили “буса” нашого церковного, усе, що можна, сіли і поїхали. Куди їдемо, нічого не знаємо, просто розуміємо, що ми там потрібні, і потрібно те, що веземо. Уже під'їжджаючи до місця розташування, бачимо, що продають полуницю обабіч доріг. А в нас, на Буковині, тоді ще не було полуниці. Ми зупиняємося, купую два відра полуниці. Приїхали ми на місце, хлопці розвантажують буса, а я виніс полуницю і кажу: беріть, поділіться. Вони поставили стілець, і всі, хто там був, брали по одній-дві. Такі речі досить вразливі...

...Ти розумів, що потрібен їм. І потрібен не як людина, яка щось привезла. А як той, хто може надихнути, кому можна довіритися у своїх розмовах, у свої розчаруваннях, коли тобі болить, коли немає більше з ким поговорити. Капеланське служіння інколи сприймають як місію людини, яка має тільки службу служити, причащати, сповідати, — це одна з функцій. Головне — бути присутнім там. Моя офіційна ротація була у п'ятнадцятому році, до того часу ми працювали з 28-

ю Одеською бригадою, Правий сектор. Ми перебували там, куди ніхто не хотів заїжджати. І виникають думки, що цілий місяць до тебе ніхто не підходить, ти нікому не потрібен, кожен займається роботою, до якої покликані. Але одна розмова з боку військових може змінити все у твоєму перебуванні. І ти розумієш, що заради цієї розмови потрібно було оцей місяць там бути.

Культурно-мистецький проєкт “Військово-польовий АРТ” налічує понад 300 арт-об'єктів, які створювали 150 майстрів зі всієї України. Ідея проєкту в тому, щоб показати, як талановиті митці за допомогою різних технік можуть перетворити атрибути війни на витвори мистецтва. Виставка “Військово-польовий АРТ” відвідала понад тридцять міст України.

У складі проєкту демонструється робота талановитої художниці з Буковини Оксани Петрашук-Гинги — панно “Зірвала квіт проклята біда” (2017 рік), яке створено за мотивами пісні Володимира Івасюка “Балада про мальви” (1975 рік). Пісня написана у співтворстві з Богданом Гурою і нині є актуальною та трагічною, коли згадуємо героїв, які полягли в цій сучасній війні. Оригінальна копія панно була презентована під час вечора-елегії. Панно створено на ящику від боєприпасів.

Вінницькі волонтери — фронту

Волонтерський центр імені Олександри Бурбело Вінницького національного технічного університету (Світлана Бевз, Сергій Бурбело і вівчарка Баді) спільно з Християнським волонтерським центром (Олександром Бардецьким і Андрієм Павлюком) при Вінницькому обласному управлінні ОЦХВЕ (Об'єднаних церков християн віри євангельської) разом з бардом, поетом та композитором Володимиром Мельником здійснили новорічну поїздку по південній лінії російсько-українського фронту. Вони побували у наших захисників на Світлодарській дузі, в Авдіївці, Пісках, Карлівці, Мар'їнці.

Світлана БЕВЗ,
ветеран батальйону “Айдар”,
доцент кафедри ЕСС ВНТУ

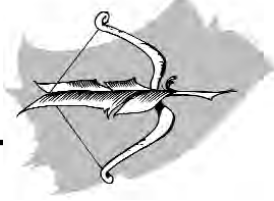
Щедрий вечір видався теплим, гостинним і щирим та напрочуд тихим на позиціях одного з батальйонів 59 окремої мотопіхотної бригади ЗСУ. У місцях їхнього розташування лунали пісні, щедрівки та колядки... У ці радісні миті бійці разом з волонтерами відпочивали від напруження чергувань та бойових зіткнень. Наші захисники співали разом з нами, пригадуючи українські пісні, які співали ще їхні батьки. А Володимир Мельник підспівував, вправно підбираючи мелодії і акомпануючи на гітарі...

Вся наша новорічно-різдвяна поїздка була насичена культурно-просвітницькою програмою і завдяки підтримці Всеукраїнського товариства “Просвіта” імені Тараса Шевченка. Українські книжки, свіжі й давні примірники газет “Слово Просвіти”, “Нація і держава”, “Культура та життя”, брошури “Небо і земля нині торжествують”, “Міти Холодного Яру” та Юрія Мушкетика “Це повинен знати кожен”, “Люди сірої зони” та багато іншої пзнавальної і патріотичної літератури були бажаними подарунками в окопах і бліндажах на передовій.

Крім 59 ОМПБр наші волонтери відвідали і 28 бригаду, 73 центр морських спецоперацій ЗСУ. З подарунками приїхали і до Центру соціальної реабілітації дітей-інвалідів “Вогник надії” Мар'їнського району Донецької області, де також влаштували концерт. З духовними проповідями виступали капелани Олександр Бардецький і Андрій Павлюк. Володимир Мельник співав власні та народні патріотичні пісні, звучали вірші члена Національної спілки письменників України Олександри Бурбело. Волонтери привезли і подарували воїнам її книжечки “Любій Україні”. А на додаток всюди і для всіх — смаколики, а для дітей ще й іграшки.

Під час цієї поїздки вінницькі волонтери передали воїнам 59, 56, 72, 28 бригад, 73 морському центру СО, 130 і 131 батальйонам ЗСУ, вінницькому 40 полку НГУ та батальйону “Вінниця” МВС України, добровольцям 1 окремої штурмової роти Добровольчого українського корпусу “Правий сектор” та госпітальєрам Української добровольчої армії, сімкам та капеланам Авдіївки продукти харчування і військово спорядження. Ці різдвяні подарунки нашим хлопцям збирали волонтери Вінниччини з Товариства Червоного Хреста нашої області, жителі Якушинської ОТГ, зокрема Василь Романюк, ГО “Волонтери Хмельника” (керівник Миколи Михальнюк). Прилад нічного бачення для бійців 9 батальйону 59 бригади передала ГО “Брат за брата” (Олексій Луценко і Ірина Черкашина), маскувальні сітки — ГО “Суспільні ініціативи Козятинщини” (Леонід Цехановський і доцент ВНТУ В'ячеслава Мадьярова), подушки від “Вінницьких павучків”, мішки від ветеранів АТО Браїлова (Микола Окаєвич). Продукти, одяг та дві рації для 1 ОШР ДУК “ПС” передав Центр волонтерської допомоги ім. Олександри Бурбело. Дитячі іграшки, книжки, одяг, взуття і смаколики збирав БФ “Діти Європи”. Чудові різдвяні подарунки і обереги на схід готували від київської “Майстерні подарунків”, зокрема Ганна та Людмила Гребені, дитячий одяг — від ГО НР “Перший Спалах” (Наталія Олышанецька, Олексій Сенін, Світлана Губа, Любов Юхименко) і Феодосійського монастиря м. Києва (отець Макарій).

Поїздка стала можливою завдяки волонтерам-капеланам Олександр Бардецькому і Андрію Павлюку, які на власній автівці здійснили далеку і тривалу поїздку на фронт. А також усім тим, хто допоміг придбати дизпаливо, зокрема Якушинецька ОТГ, ГО “Волонтери Хмельника”, ГО “Брат за брата”, ЕБМД Вінницького національного технічного університету.

«У мене єврейська кров. І я — президент!»

Мирослав ЛЕВИЦЬКИЙ

Нині Путін старається залучити Ізраїль як союзника у “священній” боротьбі з проявами українського “фашизму та антисемітизму”. Хоча перед Всесвітнім форумом пам’яті Голокосту в Єрусалимі було побоювання, що вістря путінської злості буде спрямовано проти “антисемітської Польщі”. До цього вже готувалися в канцелярії Президента Польщі. Там було створено “кризовий штаб”, який мав би оперативно реагувати на можливу брехню про Польщу, яка прозвучить з уст Путіна в Єрусалимі. До штабу увійшли історики та дипломати. Однак вони виявилися незадіяними. Відвертих випадів чи провокацій проти Польщі не було. Якщо не рахувати російської нагороди для співорганізатора повстання в концтаборі “Собібор” Леона Фельдгендлера. Тому відсутність у виступі Путіна антипольських випадів поляки вважають великим успіхом своєї дипломатії.

Головними об’єктами нападів з боку Путіна стали Україна та Литва. І це чергове свідчення провалу нинішньої дипломатичної команди України. Тим паче, що незрозуміло і дивною була відмова вже в Єрусалимі Зеленського і делегації від України від участі у заходах.

Прес-служба В. Зеленського, пояснюючи його рішення не брати участь у форумі, написала на його е-представництві: “Українська делегація, яка прибула до Єрусалима для участі у п’ятому Всесвітньому форумі пам’яті Голокосту, вирішила віддати свої запрошення людям українського походження, які пережили цю страшну трагедію”.

А кількома днями раніше Зеленський займав діаметрально протилежну позицію, яка викладена в його інтерв’ю для ізраїльської англомовної онлайн-газети “The Times of Israel”. У ньому він говорить: “Статистична інформація, яку ми маємо, показує, що кожен четвертий із євреїв, які загинули у Голокості, були українцями. Ось чому для українців дуже важливо вшанувати пам’ять жертв Голокосту. Я думаю, разом із цим, що було б справедливо, аби президент України виступив з промовою. Я знаю, що ізраїльська сторона має інший формат; нас не запрошували виступати. Але в будь-якому випадку — я буду присутній на цій церемонії”.

На запитання журналістів, чи він сподівається, що йому все-таки дозволить виступити, відповів: “Ідеться не про сподівання”.

І раптом таке шокує для організаторів (і для росіян також!) рішення про неучасть у форумі, хоч, як твердять ізраїльські джерела, головною метою поїздки В. Зеленського 23—24 січня до Ізраїлю була участь у ньому. Однак у проросійських ЗМІ називають ще одну не дуже афішвану мету поїздки Зеленського до

Ізраїлю — “гасити пожежу”, викликану українськими січневими маршами пам’яті про Степана Бандеру.

Про перейменування вулиць на честь героїв українських націоналістів Зеленський сказав: “Це стосується не лише вулиць і пам’ятників. (...) Це дуже складне та чутливе питання. Є герої, яких шанують на заході та в центрі України, є й інші українці, які мають своїх власних героїв і думають інакше. І я розумію різні почуття. І тому я кілька разів дуже чітко сказав: якщо ми маємо таку складну історію, давайте побудуємо спільну історію. Знайдемо тих людей, чий імена не викликають суперечок у нашому сьогоденні та у нашому майбутньому. Давайте назвемо пам’ятники та вулиці на честь тих людей, імена яких не провокують конфлікт”. Себто нам пропонують вилучити політику з національного пантеону, будувати націю на базі різної масті космополітів, котрим і поняття нації чуже, і поняття національної честі дуже умовне, тісно пов’язане з товщиною гаманця.

Не тільки в Московії прагнуть, щоб українці зневажали своїх героїв. Коли на початку січня 2020 року послів Ізраїлю та Польщі викликали до МЗС України з приводу їхньої заяви з осудом маршів Бандери, у головних новинах польського телебачення з’явилися два дуже “цікаві” матеріали. Спочатку різкий репортаж про недопустимість ані Путіна, ані будь-кого іншого вказувати полякам, якою має бути їхня історична політика. А відразу після нього — гострий матеріал про виклик посла Польщі до МЗС України. Однак був він вкрай огидним, у стилі путінських претензій-повчань до поляків. Дикторка “гриміла” з екранів, що попри зміну влади в Україні надалі реалізується “націоналістична історична політика, надалі українськими національними героями вважається вбивці поляків”...

Цей момент — не лише свідчення страшної польської дволикості. Це й підстава для досліджень, чи, бува, не обіцяв історичний невіглас Зеленський у ході його першої поїздки до Польщі змінити історичну політику України. Він у пориві емоцій багато що може обіцяти... Хоча у вже згаданому інтерв’ю особливо наголошував на своїй “крові”: “І ви знаєте, що в мене єврейська кров. І я президент”.

З приводу неучасті В. Зеленського у Форумі у “Яд ва-Шем” заявили, що В. Зеленському пояснювали: на звільнені ним та делегацією від України місця нікого іншого вже не можна запросити. Однак це не вплинуло на рішення президента України. Тому у заяві “Яд ва-Шем” сказано: “Шкодуємо, що він зробиє такий крок на заході під назвою “Пам’ятаємо Голокост, боремося з антисемітизмом”. Попри пафосні оцінки, він передусім себе, а потім і Україну дискредитував.

Тому не можна виключити, що він таки не збирається бути політичним гравцем на довгу дистанцію, а прийшов з місією руйнівника української політич-

ної системи. З політиками-метеликами ніхто не хоче мати серйозної справи. Скоріш за все, не буде особливого спротиву вже заявленим “важковаговиками” Юлією Тимошенко та Віктором Медведчуком намірам усунути “метелика” Зеленського від влади. При живому Путіні це може виявитися дуже страшною для України затією. Чи вже усвідомлюють “какаєразнікі” з секти “гірше не буде”, що вони накоїли?

Логічний висновок щодо причин єрусалимського демаршу Зеленського: він якимось чином дізнався, що у виступі Путіна будуть різкі антиукраїнські акценти, і йому доведеться їх коментувати. Відмова від коментаря або коментар про ніщо — удар і по його репутації, і по рейтингам “слуг”. Осудливий коментар — загострення і без цього дедалі складніших стосунків з Путіним, а відтак нищівний удар по популярній казочці “закінчу швидької війну”. Тому 42-річний президент Зеленський (він останнім часом став дуже активно про це нагадувати!) вирішив по-хлопчачому схитрувати. І діяти за принципом — очі не бачили, вуха не чули, то й коментувати не треба!

Перед поїздкою Володимира Зеленського до Ізраїлю у ЗМІ кружляла чутка, що там планується окрема зустріч Зеленського

річні заяви” в грудні 2019-го та січні 2020 року була гостра реакція у світі, кремлівський диктатор, виступаючи в Єрусалимі, не став розкидатися конфронтаційними гаслами, які вкидав у голови своїм підданам. Усю злість зігнав на Україну й Литву. Говорив, що німецька машина смерті мала спільників у багатьох країнах Європи, які своєю жорстокістю перевершили німців. “На окупованих територіях Радянського Союзу, де діяли ці бандити, було вбито найбільшу кількість євреїв. В Україні загинуло близько 1 мільйона 400 тисяч євреїв, в Литві знищено 220 тисяч осіб”. Після тих слів він зупинився і заклав усіх, хто його чує, запам’ятати ці цифри і ці країни!

Цей момент — не лише свідчення, до якої глибини у Путіна розвинулася антиукраїнська шизофренія. Це знак, що в Росії посилюється курс (а відтак дезінформаційна робота) на дискредитацію перед світом не лише української держави, а й української нації. Цей курс прочитується й у цинічному путінському заклик до сучасного світу “не пропусти того моменту та тих місьць, де нині відроджується фашизм”.

І хоч неупереджені люди бачать, де насправді відроджується фашизм, хто є головною загрозою стабільності у світі, проте в Єрусалимі оплесками зустріли

ріал про росіян на службі у гітлерівців. У ньому читаємо: “Громадяни Радянської Росії переважали серед колаборантів, які перейшли на бік Гітлера. Серед усіх країн, які воювали під час Другої світової війни, найбільший відсоток політичної та військової співпраці з нацистською Німеччиною був зафіксований серед громадян Радянської Росії. Майже 1,5 мільйона громадян сталінської імперії проходили службу в російських військах Вермахту в 1940—1945 роках. Лише в 1944 р. в нацистських дивізіях воювало близько 1 мільйона громадян Червоної Росії. 400 000 — етнічні росіяни. Вони відзначалися особливою жорстокістю. Діяння їхніх нащадків в окупованому Донбасі показують, що це ніяка не “русофобія”, як то полюбляють казати в Москві, а історичний факт!”

Поляки, оцінюючи єрусалимський форум, констатують: “Світ прийняв російську версію історії”. Газета “Rzeczpospolita” звертає увагу на названі мною путінські каменюки в український та литовський “города”. Але головний акцент вона робить на тому, що 48 королів, президентів і прем’єр-міністрів мусили чекати годину і 15 хвилини, поки кремлівський імператор “проявить милість” і порадє їх своєю присутністю. Газета звертає увагу на ще одну страшну дурнопропаганду: за логікою Путіна, не було б ніякого Голокосту, коли б Гітлер на окупованих територіях не мав спільників. Газета підтримує версію, що весь захід робився задля того, щоб шляхом маніпуляцій міфом про “героїчне минуле” Росії домогтися її повернення до G8 і зняття з неї санкцій за окупацію України.

Поляки у своїх коментарях твердять, що Путін, домігшись самоізоляції Польщі, її більше вже не чіпав. Однак капостю полякам була вже згадана путінська нагорода для співорганізатора повстання в концтаборі “Собібор” Леона Фельдгендлера. Путін вручив російський орден Мужності родичці Леона (за польськими даними — Лейби) Фельдгендлера. І в тому не було б нічого особливого, коли не кілька деталей. Л. Фельдгендлер ніколи не мешкав в СРСР. До Собібору (селище у Польщі на кордоні Польщі, України і Білорусі) потрапив як один з керівників створеного німецькими окупантами Юденрату. Був одним із небагатьох, кому вдалося перебігти смугу від табору до лісу. Після втечі пов’язаний з польським комуністичним підпіллям. У 1945-му вбитий АК, оскільки його вважали одним із агентів НКВС.

Це політичне нагородження має також і виразний антиукраїнський підтекст. У Росії вже тринадцять час крутиться “російська правда”, що табір у Собіборі обслуговували та охороняли українці. Тому такою деталлю дуже легко можна в Ізраїлі розкрутити антиукраїнську історію. Схилити його до путінської антиукраїнської коаліції. Путінському цинізму немає меж, проте є глибока віра у Божу справедливість.

і Путіна. Можемо впевнено сказати, що зради не було. Бо не було ніякої зустрічі. Прес-секретар Путіна ехидно наголосив, що Путін із Зеленським навіть не привіталися. І, звичайно, Песков звинуватив у цьому Зеленського.

Після путінських обіцянок заткнути “поганий рот” тим, хто не поділяє російського погляду на події Другої світової війни, було очікування великої сенсації на Всесвітньому форумі пам’яті Голокосту. Однак сенсації не було. Усі промовці — і президент Ізраїлю Реувен Рівлін, і віцепрезидент США Майк Пенс, і президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр називали відповідальним за Голокост гитлерівський режим у Німеччині. З матеріалів, до яких маю доступ, видно, що з огляду на присутність Путіна ніхто не піднімав питання про видачу німцям до 1941 року Сталінін євреїв з Польщі, які після її окупації шукали притулку в СРСР. Така “дипломатія” дуже нагадує “стурбованість” західних країн путінською окупацією України! Оскільки на путінські “істо-

віднесення Путіним себе, себто РФ, до країн, які борються за збереження земної цивілізації. Він запропонував проведення саміту постійних членів Ради безпеки ООН, на якому вони обговорили б шляхи протидії відродження фашизму в окремих країнах. Огидно, з явно холуйською залежністю вітав ці ідеї президент Франції. Чим йому Путін вгодив або чим зашантажував — поки темна загадка. Проте ясно, що дуже актуальними є слова Вінстона Черчилля, сказані далекого 1935 року: “Фашисти майбутнього називатимуть себе антифашистами...” І дуже страшно, що їм вірять мільйони.

Говорачи про страхіття нацистських концентраційних таборів, мало хто знає (і ніхто про це не говорив в Єрусалимі!), що вони побудовані на ленінсько-сталінському досвіді нищення людей.

Говорачи про спільників нацистів, ані Путін, що кидав каменюки в український город, аніхто інший навіть не натякнули на шокуєчі факти. На польському сайті <https://jagiellonia.org> є мате-

ЖИТТЄВИЙ ПОДВИГ ОМЕЛЯНА КОВЧА

У Народному музеї Тараса Шевченка у Львові, що діє при Палаці мистецтв, відбулася презентація збірника “Українець — громадянин Всесвіту”, виданого на вшанування пам’яті блаженного священномученика Омеляна Ковча.

Йосип МАРУХНЯК
Фото автора

Збірник видано за ініціативою громадської організації “Братство імені священномученика Омеляна Ковча”, яке діє на Львівщині й популяризує цю непересічну постать. Постать українського греко-католицького священника, місіонера, військового капелана Української Галицької армії, великого патріота, громадського діяча й людини, якій присвоєно титул “Праведник України”, хоча своїм життєвим подвигом отець Омелян Ковч по праву заслужив звання “Праведника народів світу”.

У часі німецької окупації, коли він служив парохом у церкві святого Миколая у містечку Перемишляни біля Львова, охрестив і видав понад шістсот свідочів про хрещення особам єврейської національності, переважно дітям, тим самим рятуючи їх від неминучої смерті. У Перемишлянах донині пам’ятають випадок, коли євреї зібрався на молитву у свою божницю, а гестапівці закинули туди запалювальні бомби і зачинили двері. Люди горіли живцем і не могли врятуватися. Хтось побіг до отця Омеляна Ковча і розповів про це. Той негайно прибіг на місце цього звірства, німецькою мовою наказав гестапівцям відчинити двері, що ті негайно виконали й вивірилися в невідомому напрямку, а він увійшов всередину у палаючу божницю. Частина людей таки врятувалася, частина уже загинула. Отець Омелян на своїх руках виніс із цього полум’я лучшого рабина... Звичайно, за такі дії сам потрапив до концентраційного табору Майданек на території сусідньої Польщі.

Стараннями родини (а мав шестеро дітей) і мітрополита Андрія Шептицького його намагались звідти витягнути, але отець Омелян виконав свою місію у таборі до останнього, і в одному з листів, який вдалося передати дітям, він писав: “Я дякую Богу за Його доброту до мене. За винятком раю, це єдине місце, де я хочу бути. Тут ми усі рівні: поляки, євреї, українці, росіяни, латвійці та естонці. Я єдиний священник між ними. Навіть не можу собі уявити, як тут буде без мене. Тут я бачу Бога, який є один для всіх нас, без огляду на нашу релігійну відмінність. Можливо, наші церкви є різні, але той самий Великий і Всемогутній Бог править усіма нами.

Коли я відправляю літургію, вони всі моляться... Вони умирають по-різному, і я допомагаю їм пере-

йти цей маленький місточок до вічності. Хіба це не благословення? Хіба це не найвеличніша корона, котру Бог міг положити на мою голову? Це справді так. Я дякую Богові тисячу разів на день за те, що послав мене сюди. Я більше Його ні про що не прошу. Не переживайте і не трайте віри у те, що я роблю. Замість того, радійте мною. Моліться за тих, хто створив цей концентраційний табір і цю систему. Вони єдині, хто потребує наших молитов. Нехай Бог змилюється над ними...”

Я розумію, що ви стараєтесь визволити мене. Але я вас прошу цього не робити. Вчора вони вбили 50 людей. Якщо мене тут не буде, то хто допоможе їм перейти через ці страждання? Вони підуть по шляху до Вічності зі всіма їхніми гріхами і зневірою, котра приведе їх у пекло. А зараз вони ідуть на смерть з високо піднятими головами, залишивши позаду всі гріхи. І таким чином вони попадуть до вічного міста”.

Отець Омелян Ковч просидів у таборі смерті Майданек від серпня 1943-го до березня 1944-го року, де й загинув мученицькою смертю, а його тіло було спалене у крематорії.

Це був великий українець, патріот, парох, за яким ішли люди. Його невичерпна енергія продукували різні українські ініціативи (кооперацію, читальню, хори і драматичні гуртки, пластові організації і т. ін.), за що його недолюбливала й переслідувала тодішня польська влада, а коли вона закінчилася й окремі гарячі голови хотіли розправитися з тими поляками, які чинили українцям кривду, отець Омелян Ковч не дозволив цього робити. За це представники польської громади прийшли подякувати українському священнику й заодно попросити вибачення за усі кривди, які були заподіяні українцям з їхнього боку.

Про отця Омеляна Ковча можна розповідати багато. Благо, на початку 90-х років, коли було заново відкрито цю постать, ще жило багато людей, які пам’ятали священника, та й зараз ще є такі. У Перемишлянах, у селі Коросно, де він теж душпастирював, та й в інших місцях ще живуть люди, які отримали з рук отця тайну хрещення. Сьогодні вони об’єднані в ГО “Братство ім. священномученика Омеляна Ковча” й популяризують цю світлу постать. Презентація збірника в серії зустрічей “Великі українці”, які проводить Народний музей Тараса Шевченка у Львові, — лише одна маленька квіточка у вінок пам’яті цієї світлої постаті.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ
Фото автора

“Подєбрадський полк” Армії УНР містить 320 життєписів і світлин вояків Армії УНР, Галицької армії, “Карпатської Січі” і Українських січових стрільців. Це були видатні особистості, які боролися за Незалежність Батьківщини, а потім здобули ґрунтовну освіту і багато з них продовжували боротися різними способами за свободу України. Створення Карпатської України відбулося значним чином завдяки діяльності “подєбрадців”.

Василь Ковтун присвятив свою книжку “Дорогою через Майдан” борцям за волю України. “Жадання фронту” Марка Мельника — це спогади майданівця, який пішов на війну в 2014 році.

Євген Букет зібрав у книжці “Коліївщина: право на повстання” твори сучасних і дещо призабутих істориків, додавши власні дослідження про це грандіозне повстання. Коліївщина була останньою спробою відновлення Української козацької держави, заснованої гетьманом

Про боротьбу за незалежність у День Соборності

Історичний клуб “Холодний Яр” 22 січня, вперше цього року в Інформаційно-виставковому центрі Музею Майдану, презентував книжки про боротьбу за Українську державу. Було представлено нові видання: 3-й том енциклопедії “Визвольної боротьби” “Подєбрадський полк” Армії УНР” Романа Ковалю, Віктора Моренця і Юрія Юзича, поетичну збірку Василя Ковтуна “Дорогою через Майдан”, “Жадання фронту” Марка Мельника, календар на 2020 рік із 3D вставками “Українці в революції” (упорядник Іван Канівець) і збірник наукових праць “Коліївщина: право на повстання” (автор-упорядник Євген Букет).

Богданом Хмельницьким. Його виступ доповнили науковці-співатори книжки — доктор історичних наук, професор з Ніжина Євген Луняк та старший науковий співробітник Інституту археогра-

фії та джерелознавства ім. М. Грушевського Іван Синяк.

Виступи чергувалися з піснями у виконанні заслуженого артиста України Тараса Силенка, Лесі Рой і Валерія Гладунця.

Найкраща книжка про Івана Франка

Дмитро ПАВЛИЧКО

Якби мене спитали, хто й коли написав найкраще дослідження творчості Івана Франка, я відповів би одразу — це том, в якому зібрані й надруковані уривки з творів Івана Франка, що їх видала редакційна колегія під керівництвом М. Г. Жулинського та Є. К. Нахліка, за участю видатних франкознавців. З почуттям вдячності до них належить назвати їх. Це М. З. Легкий (відповідальний секретар) та Л. П. Бондар, М. П. Бондар, О. Б. Луцишин, О. В. Мишанич, М. О. Мороз, Р. П. Радішевський, А. Д. Франко, Б. З. Якимович. Окремо належить назвати авторів упорядкування та коментарів М. З. Легкого, О. Б. Луцишина, Є. К. Нахліка, Б. С. Тихолоза, Н. Є. Тодчук, А. Д. Франка, А. І. Швець.

А книжка ця називається “Купюри”, тобто тексти Івана Франка, що їх викреслено радянською цензурою з творів Каменярка.

Наведемо їх декілька, а допитливому читачеві порадимо прочитати в цьому золотому томі все, адже тут проявилася ненависть до національного духу творчості найвидатнішого нашого письменника, філософа, історика, великого громадянина Європи, будівничого української держави Івана Франка.

У передмові читаємо: “Скорочення стосуються насамперед проскрибованих на той час імен — І. Мазепи, С. Єфремова, М. Грушевського, В. Винниченка, С. Петлюри та ін.

Немало Франкового тексту викинуто про І. Мазепу. Подаємо, мабуть, найголовніший.

“Хто знає, чи не була б нині Україна освіченою, самостійною країною, коли б при допомозі Мазепи удалося було шведам побити під Полтавою Петра I” і “Замість одного вікна, котре-ді Петро прорубав в Європу, він позатикав

ті вікна в Європу, котрі перед тим були в нас на Україні”.

Читаємо викинутий Франків текст про Пантелеймона Куліша: “Добродій Куліш твердить, що без Петра ми були б пропали, що наш час “убезпечений ним”. Гарно забезпечений, так, що й рушитися не може! А забуває д. Куліш, що деспотизм Николи (мова йде про царя) був прямою консекуенцією деспотизму Петрового, що замість одного вікна, котре-ді Петро прорубав у Європу, він позатикав ті вікна в Європу, котрі перед ним були в нас на Україні. І коли через те у нас на Україні стало глухо і темно, всі найліпші наші сили йшли в Центральне вікно і душилися, і нидили в нім, повертаючи свою працю на службу не своєму, а чужому народові”.

Читаємо Франків текст у статті “Іван Вишеньський, його час і письменницька діяльність”. Там таке речення про видатних письменників: “Добре роблять, що згадують і таких, що розсвічували нам нашу старовину, показували добрі і злі діла наших предків нам, потомкам, на науку, як се чинив славний Микола Костомаров, “як чинив у Києві Антонович”. Речення про Антоновича зникло. А Володимир Антонович — це людина, наукову творчість і громадську діяльність якої можна порівнювати з Франковою спадщиною в боротьбі за українську державність. Антоновича твори — це фундамент, на якому будувалася наша новітня національна ідеологія, збагачена й розвинута генієм Івана Франка.

Читаємо Франків текст, викреслений цензурою зі статті “Літературне відродження Полудневої Русі і Ян Колар”: “Хмельниччина і Виговщина, хоч проявили чималі воєнні здібності українського народу, все-таки остаточно довели до так званої Руїни — силою Андрусівського договору, заключеного 1667 р. між Польщею, Московщиною і Турцією,

постановлено було, що вся Україна на правім березі Дніпра понижче Києва аж по Бог має навіки вічні стояти пустиною”.

У статті І. Франка “Козацькі часи в народній пісні, з замітками В. Будзановського” викреслено кінець речення, початок якого читаємо: “Та головна хиба збірки І. Будзиновського в доборі і укладі матеріалу. Не обговоривши докладно свого плану, І. Будзиновський, як догадуємося, зробив замість одної хронологічної схеми дві: “тобто додав окрему групу пісень про боротьбу українського народу і козацтва з турками і татарами до кінця XVII віку, а потім окремо історію боротьби з Польщею та Московщиною від половини XVII до кінця XVIII віку”.

Боротьба українського народу проти Московщини, що про неї писав Іван Франко, в очах радянських редакторів його творчості була тяжкою ідейною помилкою. Певна річ, я знав майже всіх наших франкознавців, що готували до видання творчість Івана Франка за радянських часів. То були працюючі, чесні, сміливі українці, яким доводилось ризикувати, обороняючи від трохи наляканих цензорів тексти Івана Франка Тепер перед нами з’явилися викреслені тоді абзаци, речення й цілісно деякі поетичні твори письменника. Дуже добре, що вже з’явилися нові томи Франкових творів, що доповнюють радянське видання його творчості.

А нам треба наближати такий час в нашому національному розвитку, коли радянське видання творів Івана Франка буде повністю перевидане і разом з новими, тепер віднайденими його речами, становитиме справжню енциклопедичну цілісність його геніальної, важливої для всього людства творчості.

2009 р., Київ

Велич людськості в епоху протиріч

Ноосферне мислення понтифіка, український контекст

Євгеній
ХОДАКІВСЬКИЙ,
професор, заслу-
жений діяч науки
та техніки України

На перетині двох епох і переходу в другу чверть XXI ст. у небезпеці неструктуризованого хаосу, конфліктних ситуацій, посилені аж до прямих військових дій, на ґрунті духовних, релігійних і соціальних розбіжностей, активізації поширення авторитаризму, каталізатором якого є зокрема “руський мір”, зважуючи альтернативу розвитку демократичних процесів, вчені, релігійні діячі та всі ті, кого ми іменуємо мирянами (від слова “мир”) з надією спрямовують погляд на об’єднання найвищих сил світу — Релігії і Науки, в їхнє спільне спрямування. На цій основі вони приєднуються до величній постаті Його Святості папи Римського Іоанна Павла II, першого слов’янського папи Римського (майже 27 років понтифікату), Великого поляка, генетичного українця, найвидатнішого вченого-працевознавця, доктора наук, професора і Святого — Кароля Войтили — на порозі сторіччя від дня його народження. Але, на початку, про об’єктивну необхідність такого спрямування.

За Ейнштейном, “наука без релігії сліпа, а релігія без науки — мертва”. “З усіх книг Біблія зробила найбільший вплив на історію людства”, — зазначає Ейнштейн, — “Надалі цей вплив буде тільки зростати”. Відповідно до твердження А. Ейнштейна “чистота механістичної науки відразу руйнується при розладі концептуальних основ поєднання науки та релігії, без якого майбутнє Всесвіту не моделюється”.

Наразі людство перебуває у черговій точці біфуркації. Але, на противагу попереднім, ця якісна зміна — усвідомлена, заснована на самоосвідченні людини і принципово новій парадигмі — науковій релігії.

Нині домінуючою (провідною) в світовій науці є холодна (цілісна) концепція єдності Духовної і Матеріальної систем світотворення. Холодність як вираз голографічної концепції Всесвіту стає предметом осмислення багатьох видатних фізиків-теоретиків сучасності, таких як Девід Бон, Станіслав Гроф, Ервін Ласло та інших. Концентрований вираз ідеї холодності полягає в такому: “...кожна просторова часова ділянка Світу тримає в собі весь порядок Всесвіту”. Нагальність переходу до осмислення ноосфери і ноорозвитку висвітлюють фізіократичні роботи нашого сучасника М. Руденка, що ґрунтуються на сенсі холистичності. Істотною особливістю економіко-філософського доробку М. Руденка є те, він розвиває ту царину наукової думки, дотримання критеріїв якої забезпечує вихід України та світового співтовариства в напрямі сталого (цілісного) ноорозвитку (розумового за В. Вернадським). Поєднання гносеологічного з фізичним веде автора до висновку про матеріальність Бога, ідентифікуючи зі Всесвітом як суб’єктом. Підтвердженням цього є відкриття 4 червня 2012 року базона Хиггса (США), енергії 10^{-22} сек і початком наукової матеріалізації Бога.

У призмі наукового світотворення знову повернемося до професора Кароля Войтили. В автобіографічнихповідомленнях (в Інтернеті) авторизовано йдеться про те, що “наукова праця повністю опанувала моєю свідомістю”. Докторську дисертацію обсягом 280 сторінок рукописного тексту з символічною назвою “Від Іоана Хрести-

теля до Христа” він написав ще коли йому не було 26 років. У ній висловлює основну ідею про необхідність розглядати людину “як образ Божий, а пізнання і вивчення її необхідно як зовні, так і всередині, оскільки людина є єдиним об’єктом, що потребує такого розгляду”. Звідси походять витоки “людськості”, якою потрібно ділитися у спілкуванні, навчанні та в ділі, “пізнаючи себе і через це іншого”. Ідеями людськості в душі Євангелія пронизані всі його науково-релігійні праці (сюжети, книги, монографії та енцикліки).

Іоанн Павло II є автором понад 120 філософських і богословських робіт. 5 книг, остання з яких “Пам’ять і ідентичність” вийшла в світ напередодні його останньої госпіталізації 23 лютого 2005 року. Але головним у його понтифікаті (майже 27 років) була модернізація католицької церкви, налагодження зв’язків з нехристиянськими релігіями, публічне різке засудження тоталітаризму.

Інтернет-відомості про матір, батька, братів та сестер Кароля Юзефа Войтили вкрай обмежені. Повідомляється, що майбутній понтифік народився у містечку Воловице, що біля Кракова, у родині поручика польської армії та вчительки.

Завдяки дослідженням Михайла Масля (відомості у його архіву) та видавництва “Тріумф Серця”, з благословення єпископа Станіслава Сердюка, письменника Бориса Филипчика (зокрема його інтерв’ю українській газеті “Нова Зоря”, яка виходить у США), засвідчено, що мати найвидатнішої особистості сучасності — Кароля Войтили — Емілія Кочоровська походить із Тернопільщини. Вона народилася 26 березня 1884 року в українській родині в давньому місті Кременці. Дослідники повідомляють, що вона мала неймовірно вроду і разом із сестрами перемогла у конкурсі як найчарівніша пані у місті. Жінка займалася вихованням дітей. Мала слабе здоров’я — непокоїло серце і нирки. Набожна сім’я Войтил зазнала багато горя. Подружжя втратило дочку. Поява на світ маленького Кароля, якого вони пестливо називали Льоликом, трохи втішила горе батьків. Під час пологів мати просила акушерку відчинити вікно, через яке долинали дзвони з найближчого костюлу — в цей час правили травневий молебень. Так, під дзвони, народився майбутній Папа Римський. З часу народження майбутнього понтифіка 18 травня 1920 року його мати не працювала. Доглядати маленького Кароля їй було важко. Та, пестячи сина, мати неодноразово повторювала: “Мій Льолюк стане великою людиною”.

Радість материнського спілкування і опіки була недовгою. 13 квітня 1929 року Емілія Кочоровська померла. Дев’ятирічний хлопчик дуже гостро переживав цю втрату: “Над твоєю білою могилою, о Мати, згасла любов. Молюся з усією любов’ю сина”, — стверджував він у своїх молитвах. Ці відомості ми отримали завдяки спогадам Бориса Филипчика, який здобув медичну освіту в Ягеллонському університеті якраз у той час, коли там вчився Едмунд Войтила. Борис Филипчик не лише був однокурсником Едмунда, старшого брата майбутнього Папи Римського, а й його близьким приятелем. Після закінчення університету юнаки працювали в одному шпиталі у Бельську. Едмунд не раз у вихідні брав до шпиталю Кароля, який ставив кумедні сценки перед хворими.

Нині в друкованих виданнях та на сторінках Інтернету ведеться полеміка — чи був Іоанн Павло II українського роду? Чи в його жилах текла українська кров?

Професор Кароль Войтила в своїх творах, виступах, проповідях дуже часто звертається до Провидіння і здебільшого — у релігійному значенні. Приєднуючись до його визнання в діяльність Бога, який під-

тримує життя у всьому, ми намагаємося дати пояснення цього унікального і всезагального явища.

Позитивна спрямованість світу до вдосконалення та досконалості визначається його Провидінням.

Провидіння — це діяльність Бога, який підтримує життя у всьому.. Ще Піфагор визнавав закон Провидіння, що формується на основі двох рушійних сил вчинків людини: могутності волі і визначення долі. При цьому, сила волі рівнозначна могутності долі. І така еквівалентність перманентна. Перша з цих сил виникає вільно, а друга формується вимушено. Тому кожна людина — власник своєї долі.

Відповідно до його вчення, Воля панує над майбутнім, Необхідність — над минулим, а Провидіння над Нинішнім (теперішнім). Ніщо із сушого не відбувається випадково, а витікає із основного закону Провидіння, поєднуючись з Волею людини, яка підкоряється йому, або його порушує, діє за необхідності. Згода Волі з Провидінням творить Добро, а Зло породжене їхнім протиріччям (незгодою).

Воля і Свобода — одне і те саме. Або, Воля, що твердо йде вперед, є Віра. Вона творить собі в душі образ і підпорядковує собі все; завдячуючи їй, душа отримує силу, підкоряючи собі іншу душу і проникаючи в найглибші тайства думок. Душа, що творить великі справи іменем Всевишнього, подібна пророкам і святым. Зло ховається від них. Ніщо не шкодить тому, в кому перебуває Бог.

У процесах Провидіння не існує випадковості. Випадковість — лише слово, яким ми позначаємо математичну ймовірність. Провидіння має назву лише узгодженість, або беззаперечну достовірність.

На ґрунті релігії позначають одночасні діяння Бога та людських істот. Бог реалізує свою волю через прояви людської волі, не порушуючи свободи вибору людини. Кароль Войтила вивченню Провидіння присвятив цілу енцикліку, назвавши її “Віра і Розум”. “Це наче два крила, на яких людський дух вознісся до бачення істини, тобто пізнання його самого”, — стверджував він. Отже, Віра, Розум і Добро максимальну розкривають свою природу або, іншими словами, — людськість, гуманізм, як основні характеристики демократичної вільної духовної релігії, виразником якої є Церква. Якраз на такому фундаменті рік тому сформована і офіційно визнана світом Українська Православна Церква, що найбільше відповідає духовним потребам волелюбного українства, демократична за своєю природою. А подія ствердження її автокефалії документом Томосу має вагу найвищої в тисячолітті. Показовою і вагомою також є особистість очільника рік тому визнаної автокефалії митрополита Київського і всієї України Єпіфанія. В його особі вдале поєднання високого релігійного сану і атрибутики найвищої освіченості: доктора наук, професора, ректора.

Законодавством України визначено європейський курс на демократизацію, що передусім відповідає сутності самого українства, його україноцентризму. Канони демократії теоретично витікають з основних принципів Божого Провидіння. Вони повинні стати головним стратегічним орієнтиром починаючи від президента (прем’єра) і всієї управлінської вертикалі. Характерною рисою діяльності п’ятого президента України Петра Порошенка є прагнення чіткого дотримання основ стратегії такого напрямку. Заради демократичності навіть під час передвиборчої кампанії він дозволяв їдке критиканство своїм опонентам, що заселяли майже всі державні органи, навіть власні штаби. Демократична історія світу і, звісно, України, навечно запише до себе це велике достоїнство особистості Петра Порошенка і його команди, а здійснення непростого процедури одержання Томосу будуть закарбовані і

в наступні століття. Молода українська демократія нині терпить напади з боку авторитарних сил через навішування ярликів “партія війни” замість по суті, “партії захисників”, й намаганням поширення хаосу як стратегічних прийомів “шматування” України і цілком заслуговує назви “партії капітуляції” з її гаслом “какая разница”. Зміцнення військових оборонних сил України як ніколи на часі, особливо після законодавчого утвердження конституційних змін в Росії, що ігнорують основні принципи міжнародної демократії.

Визнання Кароля Войтили як найвидатнішого вченого-працевознавця пов’язане з його енциклікою “Все про людську працю” (1981 р.), в якій він науково-релігійно обґрунтував основний сенс праці: “праця для людини, а не людина для праці”. І нині вся світова система зайнятості населення і безробіття функціонує, використовуючи основні положення цього геніального творіння. Застосовуваний в Україні “безвіз” ґрунтується на розробках вченого і релігійного діяча. Він є втіленням об’єктивного закону дифузії (взаємопроникнення) соціально-економічних систем (на побутовому рівні: “людина шукає, де краще”). Явище людської міграції і міжнародний ринок праці ніколи не зникнуть (закон синергетики: закриті системи вибухають).

Нині в Україні функціонує фізіократичне товариство імені Сергія Подолинського, яке очолює доктор економічних наук професор Володимир Шевчук. Товариство пропонує стратегії “вписування” господарських систем у природне середовище. Яскраві представники цього товариства професори Юрій Канигін та Володимир Кушеревський переносять теорію “вписування” господарських систем у природне середовище на рівень перспектив світової цивілізації. Так, посилаючись на звернення Його Святості Кароля Войтили до українського народу, де понтифік передбачає для України перехрестя між Західною та Східною Європою і як Велику християнську цивілізацію зазначають в ентогенезі про розвиток Північної протонтиди — основної житниці Європи, центром якої буде Україна, яка використовуватиме ноосферні ідеї інфодинамічної (синтелектичної) конструкції дій.

І на закінчення: приємно було слухати з уст Кароля Войтили, Папи Римського Іоанна Павла II, сповнену ліризмом промову українською мовою, яку він виголосив у кінці червня 2001 року під час відвідин України. Його слова: “З глибоким хвилюванням і радістю я зміг поцілувати улюблену землю України”. Як любо він разом із діточками Львова виспівував: “Вийди, вийди, Сонечко, на дідове полечко, на бабине зіллячко, на наше подвір’ячко”...

“Шевченківська премія — найвища мистецька нагорода в Україні і присуджувати її мають найавторитетніші фахівці”.

Михайло НАЄНКО, лауреат Шевченківської премії 1996 р.

“І знову розхитування човна. В якій сподіється? Оновити склад Шевченківського комітету так, щоб у нас відразу виникло питання “А судді хто?” Ніколи не повірю в те, що організатори цього дійства не могли передбачити скандалу навколо їхнього ганебного рішення. Мовляв, “схаваєте” і це. Отаке їхнє ганебно-принизливе ставлення до української культури взагалі та її еліти зокрема”.

Анатолій Кичинський, поет, лауреат Шевченківської премії 2006 р.

“Шах українській культурі — це записка шкільної програми від творців, які можуть пробудити в дитині співчуття, шляхетні почуття чи патріотизм. Мат — вишенька на торті, новопризначений Шевченківський комітет”.

Галина Пагутяк, прозаїк, лауреат Шевченківської премії 2010 р.

“Вважаю неможливим своє подальше перебування в списках претендентів на присудження премії 2020 року в номінації “Література” з двотомником “100 новел про війну” і “Вірші з війни”. Письмову заяву про зняття своєї кандидатури подаю особисто”.

Борис Гуменюк, письменник, номінант на Шевченківську премію 2020 р.

Означення “Шевком” щодо Комітету з Національної премії України імені Тараса Шевченка з'явилося в пресі років п'ять тому. В ньому проглядався натяк на те, що цей солідний державний орган став нагадувати недоброї пам'яті комуністичний партійний комітет. Тобто інституцію, яка формувалася з особин, що найбільш віддані компартійній ідеології. Згодом означення “Шевком” стало ніби забуватися, але нині воно відродилося у зв'язку з оголошенням нового складу Комітету. Зміст, проте, з'явився в ньому інший: відсутність у Комітеті професіоналів, насамперед з головного предмета премії — літератури й живописного мистецтва, що рівнялися б із самим Шевченком.

Гляньмо в понад півстолітню історію премії. У першому складі її Комітету бачимо письменників і діячів культури “першої руки”: Микола Бажан, Михайло Божій, Олесь Гончар, Костянтин Данькевич, Олександр Корнійчук, Георгій Майборода, Андрій Малишко, Леонід Новиченко, Максим Рильський, Левко Ревуцький, Павло Тичина... Звичайно, за кожним із них тягнувся шлейф відданості тогочасній комуністичній ідеології. Про голову Комітету Корнійчука можна й не згадувати: посередній драматург, що на всі сто потону в комуністичній демагогії. Микола Платонович лиш оспівав кремлівського вождя “у сірій військовій шинелі”, Максим Тадейович разом із Левком Миколайовичем склали про “сизокрилого орла”, що вилетів “із-за гір”, майже народну пісню, Павло Григорович зажив слави поетичним слоганом “партія веде”, а Андрій Самійлович запропонував образне поєднання чи не головних “віх” компартійної історії свого часу: “Квітневі тези Ілліча // І день народження Хрущова”. Але і тоді, й тепер усім зрозуміло: такою “творчістю” кинуте було кістку тому собаці, який міг би будь-якої миті розірвати на шматки кожного з творців цих “шедеврів”. Коли Максима Тадейовича один підлабузник підхвалював у його квартирі за його “Пісню про Сталіна”, то він проказав: “У хаті повішеного про віршовку не говорять”. А в свідомості кожного українця трималося уявлення, що і Максим Рильський, і інші згадані таланти ще за їхнього життя стали класиками українського мистецтва.

До пізніших складів Шевченківського комітету входили різні, часом лише біля-мистецькі, постаті, але критерій вагомості,

Шевком без концепції, або Рябкові — кістку

авторитетності їх залишався в них таки домінуючим. Аж до часів української незалежності. Щоправда, допоки Комітет очолювали Олесь Гончар чи Юрій Мушкетик, за їхнього головування в Комітеті і присудження, і вручення премій відбувалося в дуже урочистій обстановці, в кращих залах української столиці: в Національній опері імені Тараса Шевченка, в Національному університеті імені Тараса Шевченка, в Національному палаці “Україна” тощо. Ішлося ж про найпрестижнішу в країні мистецьку премію і про ім'я найбільшого українського генія.

Та на якомусь етапі сучасної історії все це відійшло на далекий план. У Комітет проник такий короїд, як корупція, премії почали присуджувати графоманам із зарубіжних країн, у яких ще “не бував” голова Комітету, а тепер траплялася нагода поїхати туди “на вручення”, а в останні п'ять чи й більше років (особливо за п'ятого Президента) премію стали вручати в закритих для ширших мас музейних приміщеннях, і Шевченко поступово став перетворюватися на музейний експонат. Хоча “в підтексті” всі ніби знали, що він актуальний для всіх часів і народів. Академік О. Білецький колись зауважив: “Гомер і Шекспір, мабуть, безсмертні, а Шевченко — живий за будь-яких цивілізаційних епох” (цитую з хрестоматійної пам'яті). Премію його імені (не тільки на мою думку) слід вручати не в музеї, а бодай чи й обов'язково у великій залі Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Тут (у 1845—1847 рр.) Тарас Григорович працював в археографічній комісії, у 1847-му був зарахований (за конкурсом) на посаду викладача живопису, тут ще чути його кро-

ли “своїх” лобістів. З цікавістю слідкуємо за “довисуненням”... Згідно з Положенням про Шевченківську премію крайній термін висування — 31 жовтня... То ж що це, якщо не маніпуляції? Нудить”.

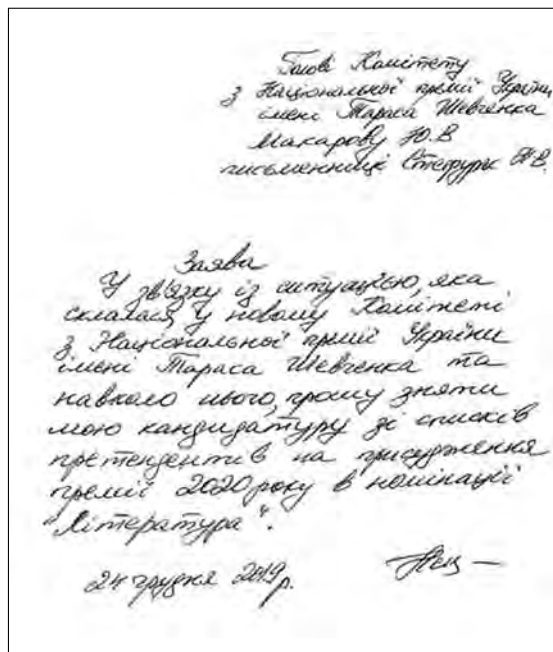
Але найбільше “нудить” від самого нового складу Шевкому. В першому складі його (60 років тому!) були (хоча й з певним застереженням) діячі культури “першої руки”. П'ять років тому президентська адміністрація на вулиці Банковій звернулася до провідних науково-культурних установ і закладів з проханням висловити свої пропозиції щодо цього. Одну з таких пропозицій на своїх шпальтах опублікувала “Літературна Україна” і відбувся тоді деякий обмін думками з цього приводу кількох письменників. Принципове положення опублікованих пропозицій зводилося до двох обов'язкових констант: голова Комітету має обиратися новосформованим складом його, а до того складу повинні входити тільки лауреати Шевченківської премії з усіх номінацій. Цим самим мав утілюватися в життя насамперед демократизм функціонування культурних осередків країни, передбачуваний 5-ю статтею діючої Конституції України. Скасовувався, зокрема, запроваджений ще совковою владою принцип “призначення” голови і забезпечувався суто фаховий підхід до формування складу Комітету. За якість премійованого твору відповідав, отже, лауреат цієї премії у своїй галузі. Бо ж не може так бути, аби я, як літератор (наприклад), визначав мистецьку якість балерини чи живописця. У радянські часи таке практикувалося дуже часто: міністром культури у 1956—1971 роках працював випускник ВєПєШє, але за спеціальністю — техник і

ці. Шевченко не був ні телеведучим, ні режисером, ні диригентом, ні куратором музеїв. І не був він (найголовніше!) початківцем у літературній творчості. Його перша поетична збірка “Кобзар” явилася на світ цілком зрілим художнім явищем і починалася фактично пеаном творчості як такої (“Думи мої, думи мої...”). Добре відома реакція на “Кобзар” старшого сучасника Шевченка Григорія Квітки-Основ'яненка: “...Волосся в мене на голові... навстопу жилося, а біля серця так щось і щемить, ув очах зеленіє”. Це — критерій, на який слід орієнтуватися в будь-яких акціях, пов'язаних із Шевченком. Зокрема й під час формування преміального Комітету з його іменем. А що маємо? Переважно грибоводське запитання: “А судді хто?” Може бути зрозуміло орієнтація нової влади на “молодих”, на “нові обличчя”. Але якщо така орієнтація годиться для формування парламенту чи урядових кабінетів (приховано, договорняком прийняти ними закони й постанови все одно залишаються риторикою, а життя розвивається за своїми, неписаними правилами), то преміальна сфера, та ще й у галузі культури, перебуває у всіх на виду і з дуже чітким усвідомленням “ху із ху” в ньому. Не подумали над цим. Не врахували, що Шевченківська премія — найвища мистецька нагорода в Україні і присуджувати її мають найавторитетніші фахівці цієї галузі людської діяльності.

І ось оголошено результати відбору кандидатів на Шевченківську відзнаку для третього (остаточного) туру голосування. Маємо дивні дива. До того туру голосування Комітет спромігся лиш на одне (з шести!) попадання в “десятку”. Маю на увазі зокрема літературу й публіцистику. За “кривою Гаусса”, у всякому означенні буде лиш 10% якості. То що ж, із шести “залишених” номінантів Шевченківську премію одержать лиш “нуль цілих і три десятих письменника” та стільки ж публіцистів? О. Довженко в 1954 році (у виступі на письменницькому з'їзді) показав вияв “кривої Гаусса” у виробництві кінофільмів. За нею із 100 щорічно знятих картин сприймалися (за його термінологією) лиш 5 як “блискучі” і скільки там “хороших”. Керівництво кінематографіє наказало тоді випускати щорічно не 100 різних, а тільки 5 “блискучих” та стільки ж “хороших”. Спробували... і одержали: “блискучих” нуль, “хороших” два, а решта — туфта. Коротше кажучи, Шевкому слід було цього року допустити до кінцевого відбору бодай по десятку з обох літературних жанрів. Серед номінованих авторів той десяток таки набрався б, а читаючий люд хоча б переконався, що власне література (як і публіцистика) в Україні є. Оглядачі (чи члени Шевкому) її, мабуть так, не вколупнули. Література (як і публіцистика) — річ справді тверда. Комітет, мабуть, подумав, що її краще оминати і спинитися на якомусь там відсотку “віршів про вірші” і на “розмовному” (а не художньому) писанні. І цим довів загальнокультурну і, по суті, державну справу до абсурду. Бо що таке нуль цілих і три десятих письменника чи публіциста?..

За головування в Комітеті Олесь Гончара одну премію ділили, бува, на двох, на трьох чи й більше номінантів. Річ же не в сумі премії, а в визначенні якості літературно-мистецького процесу. І помилок тоді майже не траплялося. Бо хто скаже, що в 1992 році незаслужено стали Шевченківськими лауреатами Ігор Калинець і Тарас Мельничук, у 1994-му — Василь Голобородько й Іван Чендей, у 1996-му — Віктор Міняйло, Ірина Жиленко, Володимир Базилевський чи В'ячеслав Чорновіл? Усе це знакові постаті літератури і якби їх не “поєднали”, то вони могли б так і залишитися “не поміченими” в літературі Шевченкового кореня. А потім би всі посилали голови попелом, як уже не раз було посилали, коли згадали, наприклад, що треба було б і Василя Симоненка вчасно “помітити”, і Антоненка-Давидовича, і Василя Стуса, і Івана Світличного, і декого з діаспорних письменників, яким довелося потім присуджувати премію посмертно...

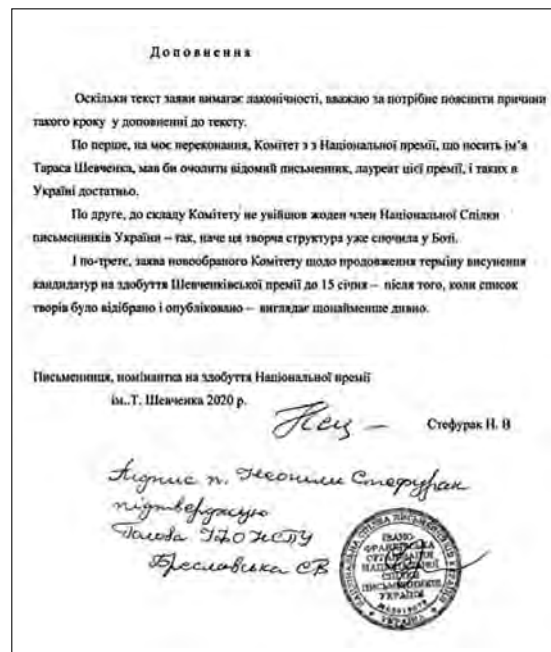
“Не маєте гніву до моїх порад
І не лінуйтеся доглядати свій сад”.

Заява Неоні Стефурака, письменниці, номінантки на Шевченківську премію 2020 р.

ки і в коридорах, і в актовій залі (котра в його часи була церквою), а творчість його постійно вивчають нові й нові покоління студентської молоді. Будь-який мистецький захід, якщо він відбувається без участі й присутності молоді, приречений на неминуче вмрання.

Чи враховували це представники сучасної влади, які формували склад нового Шевченківського комітету? Навряд, про що свідчить хоча б реакція в електронних ЗМІ окремих діячів культури, думку яких я навів на початку цих міркувань. До обурень згаданих Шевченківських лауреатів Анатолія Кичинського та Галини Пагутяк слід додати ще й емоційний вислів прекрасного поета Тараса Федюка (лауреат 2007 року). У початкових діях нового Шевкому він запримітив схильність його до маніпуляцій, які виявилися, зокрема, у продовженні терміну номінування кандидатів на здобуття премії до 15 січня 2020 р. “Браво! — пише він на своїй сторінці у ФБ. — Тільки людині геть наївній не зрозуміло, для чого це робиться. “Свої”, тобто ті, котрі не мали жодного шансу та і підстав на лавреатство і тому не висувались, — тепер — зі зміною складу Шевкому — отрима-

Радовель — приклад майбутнього

Понад сторіччя тому славний українець — землевласник, агроном, меценат, громадський діяч Євген Чикаленко, — виголосив знамениту фразу: “Мало любити Україну до глибини душі, треба любити її до глибини кишені”. Жорстоке століття, що минуло з того часу, не знищило у справжніх українців віри в щасливу долю свого народу і розуміння сформульованої Чикаленком істини. Один із таких незвичайних людей живе у мальовничому Радовелі на Житомирщині.

Ольга ЖМУДОВСЬКА

Михайло Весельський неохоче відповідає на запитання, чому він, успішний бізнесмен, раптом покинув зручне і приязне до його талантів і здібностей місто та повернувся в рідне мамине село: “Захотів створити можливість для дітей свого краю стати сучасними, освіченими, рівними своїм ровесникам з розвинутих країн світу”. Зате миттєво запалюється, коли розповідає і показує школу — нині вона іменується “Біотехнологічний коледж”, — яку він почав будувати для односельців чотири роки тому.

Директор школи Валентина Грек (зліва) у бібліотеці

Спочатку — школа

Сто років тому, шойно впав царат і з'явилась надія відродити нову, міцну Україну, українські просвітяни починали створювати школи у селах і містечках, розуміючи, що лише освічена молодь може гарантувати країні надійне майбутнє. Михайло Весельський навряд чи думав про історичні паралелі, коли намірився створити в Радовелі шкіль-

ні й діти гордо демонструють, як вправно вони працюють з електронними дошками, які мають вихід в Інтернет, і будь-яку наукову інформацію, шойно в світі з'являється про неї новина, вони миттєво знаходять просто на уроці.

Яскраві якісні матеріали, які використали для оздоблення класів, коридорів, кімнат відпочин-

збудовано пандуси для візочків школярів, які не можуть ходити самотійно, чи туалетних кімнат, пристосованих для них. Головне — такі діти не почуваються в цій школі іншими, зайвими, важкими.

Ще не так давно мешканці Радовеля вважали своє селище депресивною місцевістю — як і мешканці багатьох навколишніх сіл і містечок. З Радовеля, як і з багатьох інших депресивних сіл України, люди виїжджали. Тепер тут з'явилися нові робочі місця — завдяки активному будівництву. Уже побудували школу майбутнього із сучасним обладнанням та повністю інклюзивним простором, сучасний медичний заклад, тепличне господарство, спортивну інфраструктуру, котельне містечко. Усе це не фантастика, а реальність у селі Радовель на Житомирщині. І це лише перша частина великого проекту відновлення села.

Зустріч з Пінокіо

Ще один крок меценат Михайло Весельський зробив також інтуїтивно, повторивши шлях українських просвітян — задумав долучити земляків до театру. У Радовелі декілька разів побували столичні актори, з багатьма діти вже вітаються як з друзями. Нещодавно відбулася нова зустріч. Особливу атмосферу в залі створювала присутність відомого італійського педагога, автора книжки “Від батька до сина” Франко Нембріні (Franco Nembrini), автора сценарію вистави “Пінокіо”, італійського педагога Стефано Машетті (Stefano Mascetti) і філософа, доктора богословських наук Олександра Філоненка.

“Геніальні актори на чолі з режисером Оленою Лазович (Київський академічний театр на Печерську) познайомили нас зі сцени театру з Великою історією, яка стосується кожного... — розповів пан Михайло. — Історією про виховання дітей, про перетворення Дерева в Людину. До речі, в сприйнятті багатьох людей (так було і в мене) аналогом Пінокіо є Буратіно. Але це зовсім не так,

Вчитися — значить бути вільним

Буратіно — це протилежна історія, історія про шлях дерев'яної ляльки, яка так і залишається деревом. Всю виставу пронизано боротьбою добра і зла, боротьбою любові з байдужістю. Кожна сцена яскраво показує наш стан, наші стосунки з дітьми, відносини

ли ми дотикаємось до дитини в цьому віці.

Дуже хотілось отримати якийсь чарівний рецепт виховання дітей, щоб можна було вже негайно використати. Хоча я давно знаю, що такого рецепту в природі не існує...”

“Я тут народився, дуже люблю ці місця — говорить Михайло Весельський. — Давно виношував ідею допомогти моїм землякам, і вирішив, що зроблю проєкт в селі — на замкненій маленькій території — і дам собі відповідь, чи можна це в Україні зробити, чи є якась сила небесна, яка цього не дозволяє? Базові речі — це, звісно, освіта, медичне забезпечення, праця, з результатів якої можна достойно жити. І забезпечити це може лише бізнес, який має належати місцевим людям. Люди, які будуть заробляти і платити податки, зможуть формувати місцевий бюджет, з якого потім буде утримуватися вся інфраструктура. Така цілісність — освіта, бізнес, медичне забезпечення. Для того, щоб ці три проєкти зрушити з місця, потрібно запросити спеціалістів, які зможуть допомогти їх втілювати в життя. Відповідно, потрібне житло. Це четвертий проєкт. І п'ятий, я його зарахував до інфраструктурних, — це зробити централізоване водопостачання і відвід каналізаційних стоків та їх-

Гурток робототехніки

дітей з навколишнім середовищем.

Сьогодні, коли вирує криза виховання, такі твори стають киснем і можуть мати фундаментальний позитивний вплив, звісно, якщо ми розплющимо очі, побачимо, зрозуміємо і почнемо діяти. Не знаю, хто, як і де, а ми найближчим часом почнемо в Радовелі цикл розмов з батьками на тему виховання — і не тільки виховання.

Дякую художньому керівнику театру Олександру Крижанівському, який створив прецедент, коли вперше в історії села на шкільній сцені грали актори відомого і популярного столичного театру”.

Радовель — частинка великого світу

Зустріч з Франко Нембріні Михайло Весельський вважає особливою, адже він є сучасним італійським філософом, педагогом, автором багатьох книг, засновником школи Ла-Трача, що присвятив свою діяльність вихованню нового покоління людей. Він стверджує: “Дошкільний і шкільний розвиток дитини — важко переоцінити значення цих етапів в становленні людини. Будь-які упущення в цьому періоді практично неможливо наздогнати і виправити. Ось чому так важливо розібратися, що потрібно робити, а від чого краще утриматись, ко-

Урок в молодшій школі

Франко Нембріні і Стефано Машетті на спектаклі в школі

ний рай. Стара сільська школа (заснована ще 1886 р.), в якій колись вчився він сам, у якій вчителювала і декілька років директорувала його мама, була мало схожа на сучасний храм науки. Зате тепер це диво для 360 дітей — окрім місцевих, шоранку підвозять школярів з навколишніх сіл. “У нас не було можливості зробити якісь суттєві перепланування, бо школа є державною власністю, але ми намагались наповнити її найновішими засобами для навчання, також зробили капітальний ремонт, придбали нові шкільні меблі, утеплення для підлоги у класах, щоб діти могли почуватися вільно і затишно. Підвальне приміщення, яке ніяк не використовували раніше, перетворили на місце для позакласних занять — тут у нас спортзали, кімнати для гуртків — зокрема конструкторський, де діти самі вигадують і створюють роботи, а також гончарний, швацький, кулінарний”, — розповідає пан Михайло. Школа неймовірно сучасна і яскраво-затишна, а вчите-

Олександр Філоненко, Михайло Весельський, актриса Марія Трепікова

Всеукраїнський конкурс "Ше.Пісня 2020" розпочинає прийом робіт. Уже вп'яте відбудуться змагання кращих авторів музичних композицій на слова Тараса Шевченка. Десять кращих учасників отримають змогу взяти участь в урочистому гала-концерті, який традиційно проводиться у Києві 9 березня, у день народження Кобзаря.

Переможці отримають дипломи та статуетки, а їхні виступи будуть транслюватися у прямий ефір на сторінці популярного українського фестивалю "Ше. Fest". Крім того, організатори нададуть виконавцям відео з виступів у хорошій якості, які в подальшому можна буде долучити до своїх творчих портфоліо.

Заявки на участь приймаються до 20 лютого в режимі онлайн, форма для реєстрації доступна за посиланням http://bit.ly/she_song_2020

Учасники можуть спробувати свої сили у номінаціях "Гурти", "Барди (співана поезія)", "Вокальні колективи" (до 20 людей).

До конкурсу приймаються і професійні, і любительські аудіо- та відеозаписи. Єдиною вимогою до любительського контенту є пристойна якість, достатня для того, щоб оцінити пісню.

23 лютого композиції будуть розміщені на YouTube-каналі "Ше.Fest'у", де всі користувачі

Конкурс пісень на слова Тараса Шевченка

чі зможуть долучитися до голосування, поставивши свої "вподобайки". Долю призових місць разом із глядачами будуть вирішувати компетентні члени журі — відомі українські культурні діячі та митці.

Одна з важливих умов участі в конкурсі — дотримання авторського права. Музику до поданої композиції має написати сам учасник або її йому в постійне користування передасть композитор.

Нагадаємо, що Всеукраїнський конкурс "Ше.Пісня" був заснований фестивалем Тараса Шевченка "Ше.Fest" у 2016 році до 202-го дня народження Кобзаря.

За ці роки участь у конкурсі взяли кілька десятків колективів та сольних виконавців з

усієї країни. Переможцями різних років були гурти NAOMI, Go-A, Mystery, TaRuta, "Сонце", Banderas Blues Band, "Рутенія", "Тобі здалося"; були відзначені нагородами самотні барди Богдан Тарасюк, Володимир Пироженко, Слава Котов, Віталій Радиш та інші.

Щороку "Ше.Пісня" розширює свою географію, а до складу учасників долучаються нові непересічні виконавці, імена яких добре відомі українським меломанам.

Ознайомитися з детальною інформацією про конкурс можна на сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/she.pisnia/>

Координатор проекту Ігор Двигало.

Власн. інф.

Положення про літературну премію імені Миколи Томенка

Щорічна літературна премія імені Миколи Томенка (далі — Премія) засновується Шполянською райдержадміністрацією, Шполянською райрадою з метою пошанування талановитого поета, популяризації його творчості.

Премія є творчою відзнакою, якою нагороджують письменників за високохудожні твори українською мовою в жанрах поезії, поезії для дітей, малої прози та драматургії, які утверджують ідеали гуманізму, духовні цінності українського народу, звеличують жіночу долю, несуть у собі державотворчі смисли, національну ідею, висвітлюють демократичні й історичні цінності суспільства, збагачують мову й культуру та не відзначені іншими преміями.

Премія на конкурсних засадах присуджується щороку **24 травня** — до дня народження Миколи Даниловича Томенка (25.05.1937—29.08.2017) і вручається на Шполянщині.

Премія встановлюється у двох номінаціях:

- поезія, дитяча поезія,
- мала проза, драматургія.

На здобуття премії подаються оригінальні твори авторів, опубліковані окремими книгами чи видрукувані в літературних часописах протягом останніх п'яти років. Одна й та сама особа не може ставати лауреатом премії двічі.

Подання творів на здобуття премії проводиться з **15 січня** до **15 квітня** того року, в якому відбувається вручення Премії.

Право подання претендентів на премію мають колективи творчих спілок і товариств, місцевих, навчально-наукових, куль-

турно-просвітницьких установ і закладів, культурних інституцій (при цьому додається відповідний протокол). Кожна з організацій може представити на здобуття премії один або кілька творів одного автора. На здобуття премії можуть претендувати письменники України та українського зарубіжжя. Посмертно премія не присуджується.

Організація, яка висуває кандидатуру на здобуття премії, подає на адресу сектору культури Шполянської РДА такі документи:

- офіційне подання з формулюванням позиції та її короткою мотивацією;
- 5 (п'ять) примірників представленого твору чи творів та їхній електронний варіант (за наявності);
- рецензії та відгуки, опубліковані в пресі (за наявності).

Забезпечення дотримання вимог щодо висунення творів на здобуття премії, їх конкурсний відбір та присудження премії здійснює конкурсна комісія, яка є колегіальним органом.

Персональний склад конкурсної комісії затверджується сесією Шполянської районної ради і формується з 11-ти осіб, компетентних у царині літератури й літературознавства, в т.ч. не менше трьох письменників від Національної спілки письменників України, Черкаської обласної організації Національної спілки письменників України та одного з членів родини письменника.

Засідання конкурсної комісії є правочинним за умови присутності на засіданні двох третин від її загального складу. Остаточне рішення конкурсної комісії ухва-

лює простою більшістю голосів. Якщо за результатами голосування жоден претендент не набрав більше половини голосів членів конкурсної комісії (50% + 1 голос від загального складу), проводиться повторне голосування до досягнення результату.

Кожен член конкурсної комісії зобов'язаний не допускати конфлікту інтересів під час проведення конкурсного відбору.

Протокол засідання конкурсної комісії підписують головуєчий на засіданні та секретар конкурсної комісії.

Свої обов'язки члени конкурсної комісії виконують на громадських засадах.

Оголошення про конкурс, хід його проведення й результати висвітлюються в засобах масової комунікації.

Особам, яким присуджено премію, присвоюється звання лауреатів премії ім. Миколи Томенка, вручається диплом, медаль та виплачується грошова винагорода. Загальна сума премії становить 5000 грн, яка розподіляється за двома номінаціями по 2500 грн кожна. Фінансування премії проводиться за рахунок коштів районного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством.

Всі книги, які були направлені для конкурсу, після результатів проведення конкурсу безоплатно залишаються в Шполянській районній бібліотеці імені Миколи Томенка для поповнення книгофонду.

Адреса сектору культури Шполянської РДА:

20603 вул. Лозуватська, 62 м. Шпола, Черкаська область
Телефон: 04741 5-23-02

У День Соборності України — до Нової Ушиці

22 січня хмельницькі письменники і просвітяни здійснили творчу поїздку в смт Нова Ушиця (районний центр у Хмельницькій області). Район межує по річці Дністер з Чернівецькою областю. Для побудови Новодністровської ГЕС на початку 80-х було затоплено багато історичних і національних святинь, серед них село Калюс. У районній бібліотеці відбулася презентація книжки Віктора Мостового "У пам'яті спливає давнина".

Наталія СІДЛЕЦЬКА, провідний бібліотекар центральної бібліотеки Новоушицького району Хмельницької області

Нова Ушиця — Хмельницький. День Злуки, День Єднання. Саме так можна охарактеризувати захід, який відбувся у День Соборності України в центральній бібліотеці (директор — Маринчак Ніна Василівна): день єднання краєзнавців, літераторів, просвітян з Хмельницького та Нової Ушиці.

Об'єднала присутніх в одній залі презентація книжки новоушичанина, філолога, члена Національної спілки журналістів України Віктора Володимировича Мостового "У пам'яті спливає давнина. Екскурси з роздумами, враженнями, коментарями" про затоплене ось уже майже 40 років село Калюс.

На цій території побував князь Данило Галицький. "Калиоус" — Калиус — так у Галицько-Волинському літописі названо це давньоруське укріплення. Воно було прикордонним містом, замком, фортецею, яка припинила існування після великої пожежі. Пізніше поселення відбудували в іншому місці, нижче за течією річки. Тут панували татаро-монголи, хазайнували іноземні і місцеві пани та управителі, правили князі Київської Русі. Працювали три сукопних і тютюнова фабрики, діяла портова пристань. У родинному маєтку мешкав колишній консул Російської імперії Оскар Патон, дід нинішнього президента НАН України Бориса Патона.

Нагадати про ті роки, людську діяльність у різні історичні періоди, систематизувати наявні відомості, подати власні міркування — не єдина мета книжки Віктора Мостового. Він також зробив спробу всебічно проаналізувати походження топоніма (гідроніма) Калюс. Усталена думка, що основа кореня "кал" пов'язана з калюжею, Калугою, селом Калусов на Волині. Однак відомий дослідник мови населення Праукраїни Й. П. Осецький вважає, що назва цього придністерського села в її найдавнішому значенні та звучанні сягає щонайдавніших часів палеоліту. "Калюс" — відгомін слова-речення, що передавало ознаки території та особливості

розселення давньої, ще палеолітичної людності. І пропонує з аргументацією такий варіант: "на схилі понад джерелом".

У книжці подано враження-зарисовки, залишені в різний час нам, нащадкам, висвітлено господарську діяльність населення, стан торгівлі, освіти, медицини, віросповідання. Вміщено спогади очевидців про Голодомор, репресії, воєнні та післявоєнні роки тощо.

Друзі та колеги Віктора Мостового по перу, які завітали у цей день до бібліотеки, зокрема Йосип Осецький — краєзнавець, кандидат юридичних наук, член НСПУ, один із небагатьох сучасних поетів, що пише ронделі, займається дослідженнями у сфері порівняльно-історичного мовознавства (українська мова і санскрит), Михайло Цимбалюк — письменник, член Національних спілок письменників та журналістів України, Віталій Михалевський — голова Хмельницького ОО "Просвіта" ім. Тараса Шевченка, доцент Хмельницького національного університету, кандидат фізико-математичних наук, член Національних спілок письменників та журналістів України, також презентували свої доробки, книжки, поезію та подарували читачам бібліотеки просвітницьку літературу.

До задушевної розмови долучилися колишній директор Струзької школи, депутат райради кількох скликань Михайло Кам'яничук, начальник відділу освіти, молоді та спорту Маргарита Власова, вчителька Калюської школи Тамара Величко, поет-пісняр Анатолій Пасічник, бібліотекар та читачі.

Анастасія ДУМБАДЗЕ,
докторант Батумського державного університету ім. Шота Руставелі

Порівняльний аналіз концепту «мова» в українській та російській лінгвокультурах

Одним із напрямів, який у наш час інтенсивно вивчають у рамках лінгвістичних досліджень, є лінгвокогнітивний аналіз концептів як предмет дослідження лінгвокогнітивної концептології. Серед завдань лінгвокогнітології варто виокремити такі: максимально повне виявлення складу мовних засобів, які репрезентують досліджуваний концепт; моделювання змісту досліджуваного концепту як глобальної ментальної одиниці з національно-специфічним забарвленням; визначення місця концепту в національній концептосфері та багато інших [1, с. 9].

існує неповторне розмаїття і безліч відмінностей. Ці відмінності неминуче відбиваються в мові, зокрема в семантичних ознаках концептів як культурних репрезентантів у мові.

У цій статті на прикладі аналізу концепту «мова» в українській та російській лінгвокультурах продемонстровано лінгвокультурологічні особливості концептів хоч і в близькосторідних, але різних культурах.

Вибір концепту «мова» аргументований тим, що він є одним із базисних кон-

все ж переклад цих одиниць можливий: (укр.) «милозвучна» — (рос.) «милозвучная», «благозвучная»; (укр.) «калинова» — (рос.) «калинина». Але у процесі такого перекладу абсолютно втрачається смислове навантаження слів, експліцитна та імпліцитна інформація, яку несе в собі слово/вислів.

Вислів «милозвучна мова» має глибокий сенс, пов'язаний з фонетичними (вокальними) особливостями української мови і її звуковим сприйняттям і своїм народом, й іншими національностями. Українська поезія, народна творчість порівнюють українську мову з піснею солов'я. Тому разом з епітетом «милозвучна» нарівні частотжованим є епітет «солов'їна». Такі асоціації, звичайно ж, підкріплюють реальні вокальні особливості мови: плавність вимови, невелика кількість збігу приголосних і відповідно збагачення мови головами.

Складність перекладу виразу «милозвучна мова» на російську мову полягає в багатогранності цього виразу. Воно несе в собі значення ніжності й м'якості вимови, гармонійного потоку слів, який можна порівняти з мелодійною українською піснею, та багато інших відтінків значень.

Цікавішою є ознака «калинова мова», яку не можна прямо перекласти російською мовою і яка так само, як і епітет «милозвучна», не є характеристикою концепту «російська мова». В Україні дерево калина — символ країни. Його символічність вбачається в усній народній творчості українського народу: в численних піснях про калину, в прислів'ях, приказках, загадках. Калину дарують молодцям у день весілля в букеті з дубом як символ любові й міцності нової сім'ї. Країну Україну на різноманітних ілюстраціях зображують дівчиною з калиновим вінком на голові [5].

Вислів «калинова мова» не несе прямого значення. Він дуже багатогранний і глибинний. Пояснити його можна тільки описово, без можливості точної передачі повного сенсу. Вираз «наша мова — калинова» говорить про ніжність української мови, про щось глибоко рідне для серця і душі кожного українця, невід'ємне та особливе. Поява такого роду висловлювання в мові пов'язане з екстралінгвістичними чинниками культурних особливостей життя українського народу — з символікою, народною творчістю тощо.

Для підтвердження значущості подібних визначень вважаємо за потрібне навести деякі приклади з української народної творчості:

“Рідна мова! Рідна мова!
Як сопілка калинова,
Мова наших кобзарів. Рідна мова!
Рідна мова!

Пісня неньки колицкова,
Шум калинових гаїв” [3, с. 1].

У цих кількох рядках вжито практично всі епітети для опису української мови. Крім того, порівнюється з піс-

нею мами. Адже не дарма ядерною ознакою концепту «українська мова» можна привести ще один — «материнська мова». Такий вираз пов'язано також із ментальними особливостями української нації. Так склалося історично, що країна Україна для свого народу асоціюється з дівчиною-матір'ю з важкою долею, але у неї все ще попереду, і діти її борються за її незалежність, процвітання. Відповідно ознака «материнська» є важливою характеристикою мови.

Таким чином, проведений аналіз показав наявність істотних, глибоких відмінностей у словесному значенні концепту «мова» в російській та українській лінгвокультурах. Було виявлено, що значення концепту «мова» перетинаються лише в характеристичі «рідна мова». Але інші семантичні значення суттєво відрізняються. Крім того багато епітетів — репрезентантів концепту «мова» є практично або зовсім неперекладними в парі українська — російська мова. Сформовані особливості тісно пов'язані з великою різницею між культурами російського та українського народів.

Проведений аналіз укротре підтвердив, що мовні одиниці в кожній мові — неповторні та є не лише фонетичним відтворенням у вигляді літер. Навіть якщо слова (як це є в українській та російській мовах) мають однаковий або дуже схожий звуковий склад, їх семантичне значення сформоване під впливом різних культурних процесів. Кожне слово (словосполучення/вислів тощо) наповнене неповторними особливостями культури народу і має досліджуватися лише через призму цієї культури.

Література:

1. Карасік В. І., Стернін І. А. Антологія концептів / под ред. Карасіка В. І., Стерніна І. А. — М.: ГНОЗИС, 2007. — 512 с.
2. Ляпін С. Х. Концептологія: к становленню підхода // Концепты. Научные труды Центрконцепта. Вып. 1. Архангельск, 1977. С. 11—55.
3. Мова — душа народу: матеріали бібліотек області до Міжнародного дня рідної мови та Дня української мови та писемності / Житомирська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О. Ольжича; уклад. О. Люблянська, ред. Г. Врублевська. — Житомир: ЖОУНБ ім. О. Ольжича, 2015. — 47с.
4. Символіка українців: [Електронний ресурс]: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B8%D0%BC%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0_%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%86%D1%96%D0%B2%D0%9A%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%BD-%D0%B0.
5. Тавдгірідзе Л. А. Концепт «русский язык» в русском языковом сознании. Специальность 10.02.01 — дис. кандид. филол. наук // Воронеж. 2005.

Мовні одиниці, які репрезентують концепт, є частиною не тільки мовної системи, а несуть у собі культурну складову. Тож неможливо не згадати давно визнаний у лінгвістичній науці постулат про взаємозв'язок мови і культури. Ці два «кити» є формами свідомості людства, висловлюють суспільні розумові процеси і ментальність нації. Крім того, їхній розвиток відбувається з постійною двосторонньою взаємодією, взаємозбагаченням.

Концепт — це репрезентант відповідного взаємозв'язку мови та культури. Таким чином, вивчення змістовної сторони концепту можливо тільки при комплексному погляді: мовної та культурної оцінки. За словами С. Х. Ляпіна, концепти — своєрідні культурні гени, що входять у генотип культури [2, с. 18].

У наш час ніхто не заперечує постулату про індивідуальність кожної культури. У кожного народу є неповторна культурна спадщина, яка знаходить своє відображення в різних формах, зокрема в мові. Концепти вже довгий час вивчають не тільки в межах однієї культури, однієї мови, а й у порівнянні двох або кількох культур/мов. Ми можемо зустріти багато наукових праць із порівняння концептів у російській та англійській, російській та німецькій мовах. Ці мови не є спорідненими, культури цих народів мають багато суттєвих відмінностей. Звичайно ж, при дослідженні концептів у такому ракурсі відкривається велика лінгвокультурологічна різниця. Але чи можна знайти таку саму істотну різницю в змістовному плані концептів у близькосторідних мовах? Відповіддю на це питання може бути наукове дослідження на прикладі аналізу деяких концептів, який наведено у статті.

Для дослідження ми застосуємо дві близькосторідні мови — українську та російську. Українська і російська — мови однієї групи східнослов'янських мов, починаючи з XI століття ці мови почали окремий розвиток, хоча і з постійною значною або частковою взаємодією. Якщо в українській і російській мовах у різні епохи могли відбуватися схожі процеси, то варто відзначити, що культури двох народів розвивалися під впливом різних історичних подій, різних політичних рішень і соціальних процесів. Через це в українській і російській культурах

концепт у концептуальній картині світу на рівні з такими концептами-константами, як сім'я, добро, любов тощо. І вивчення його семантичних ознак може бути важливим для визначення або пояснення ознак інших концептів, оскільки концепти не можуть не перетинатися в своєму семантичному наповненні через існування в рамках однієї концептосфери і однієї культури.

Поняття «мова» дуже багатогранне і різностороннє. В нашому дослідженні ми оперуватимемо значенням його як засобу спілкування, засобу вираження культури.

Проведення дослідження концепту «російська мова» полегшує наявність дисертаційного аналізу, проведеного науковцем Л. А. Тавдгірідзе. Згідно з її висновками, ядерні ознаки концепту «російська мова» такі: багатий, красивий, складний, виразний, рідний. При цьому в ближній периферії вказуються ознаки: грубий, великий, могутній, міжнародний і багато інших [6, с. 14].

Не заглиблюватимемося в інші (далека, крайня периферія) виявлені ознаки концепту, бо це дослідження дуже об'ємне і багаторівневе. Вважаємо за доцільне зупинитися на зазначених вище ознаках ядерної та ближньої периферійної зони концептів.

Дослідження цих ознак стосовно концепту «російська мова» було проведено на рівні дисертації. Подібних дисертаційних досліджень концепту «українська мова» у відкритому доступі виявлено не було. Тому в своєму порівнянні спиратимемося на опис цього концепту на рівні наукових статей, монографій.

Завдяки аналізу пареміологічного фонду, висловлювань українських поетів і прозаїків, практично беззастережно можна виділити ознаки концепту «українська мова», які були б в обов'язковому порядку визнані ядром цього концепту при розробці його ядерної структури. Серед таких ознак варто виокремити: «рідна», «милозвучна», «калинова», «солов'їна», «материнська». Як бачимо, подібних визначень (крім «рідний») не виявляється щодо опису концепту «мова» в російській мові не тільки в ядерній або ближній периферійній зоні, вони відсутні загалом.

Деякі з цих слів («милозвучна», «калинова») є в певному сенсі неперекладними стосовно російської мови. Вираз «у певному сенсі» вжито не випадково, оскільки

“У давнину такі обереги на Коляду та Різдво виготовляла кожна українська православна родина”.

Коллектив Національного центру швидко і з радістю відреагував на пропозицію стати хранителем величного українського православного оберега.

Відтепер і протягом наступних років рівненського дідуха має нагоду побачити вся Україна, численні гості Києва, шанувальники української культури та туристи з-за кордону.

Рівненський дідух унікальний. Він відповідає усім сакральним вимогам структурної будови Світлого Ірїю. Заввишки понад 4 метри, стоїть на трьох ногах, має чотири канонічних рівні і вінчається дванадцятикутною зіркою — символом Творця.

В урочистому дійстві передачі дідуха музею взяли участь представники Товариства з Рівного, керівництво Українського товариства охорони пам'яток історії та культури з м. Києва (голова Бур'янова Марина Іванівна), керівництво та працівники музею Івана Гончара (генеральний директор Гончар Петро Іванович, заступник генерально-

Дідух з Рівного в експозиції музею Івана Гончара в Києві

Українське товариство охорони пам'яток історії та культури Рівненської області по завершенні Колядних свят, 23 січня 2020 року, урочисто передало величного дідуха, який стояв на майдані Незалежності у Рівному, на постійне експонування до Національного центру народної культури у м. Києві — музею Івана Гончара.

го директора Пошивайло Тетяна Миколаївна), члени Міжнародної Асамблеї ділових кіл (віцепрезидент Вознюк Віктор Володимирович), гості та небайдужі українці.

Віднині Національний центр народної культури має стати головним хранителем величного православного дідуха, місцем, де кожен українець зможе відчутти енергетику сакрального оберега, який символізує структуру Всесвіту та його духовної основи.

На урочистій події звучали поезії про україн-

ську духовність від Возюка Віктора Володимировича (віцепрезидента Міжнародної Асамблеї ділових кіл).

Ця подія — лише початок майбутньої плідної співпраці музею Івана Гончара, Українського товариства охорони пам'яток історії та культури Рівненської області та всіх небайдужих до долі України.

Представники Товариства розказали про етапи дослідницької роботи, яка передувала створенню дідуха, про натхненників ідеї його створення і працю задля реалізації задуму.

Рівненський дідух у музеї Івана Гончара в м. Києві

Подячне слово генерального директора музею Петра Івановича Гончара

Майстриня Тетяна з “Берегиня” провела майстер-клас з виготовлення дідухів

Члени жіночої секції “Берегиня” провели короткий майстер-клас з виготовлення родинних дідухів. Творчий керівник розказала про способи

соломоплетіння, про особливості технік формування православних оберегів.

Вона зазначила, що у давнину такі обереги на Коляду та Різдво виготовляла кожна українська православна родина.

“Берегиня” як частина Українського товариства охорони пам'яток історії та культури Рівненської області і надалі популяризуватиме українські сакральні обереги (дідухи, жайвори, символи кола життя), і вчити зацікавлену молодь їх виготовлення.

Дійство відбулось в урочистій атмосфері та з патріотичним піднесенням.

Величного дідуха можна побачити у музеї Івана Гончара за адресою: м. Київ, вул. Лаврська, 19.

Слава Україні!

Українське товариство охорони пам'яток історії та культури Рівненської області

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ТОВАРИСТВА “ПРОСВІТА” імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

Будьмо разом! ПЕРЕДПЛАТА—2020

Вартість передплати (з доставкою і поштовими витратами):

Поштовий індекс — 30617. Сторінка у каталозі — 77

на 1 місяць	19 грн 82 коп.	на півроку	107 грн 32 коп.
на 3 місяці	56 грн 86 коп.	на рік	209 грн 94 коп.

Засновник: Всеукраїнське товариство “Просвіта” імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво КВ № 4066 від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор Павло МОВЧАН

Головний редактор Микола ЦИМБАЛЮК

Редколегія Любов ГОЛОТА (голова), Павло МОВЧАН, Олександр ПОНОМАРІВ, Микола ТИМОШИК, Георгій ФІЛІПЧУК, Микола ЦИМБАЛЮК, Іван ЮЩУК

Заступник головного редактора з виробничих питань Наталія СКРИННИК 278-01-30 (тел./факс)

Відповідальний секретар Ірина ШЕВЧУК

Відділ культури Едуард ОВЧАРЕНКО

Відділ коректури Ольга ЖМУДОВСЬКА Ірина СТЕЛЬМАХ

Комп'ютерна верстка Ірина ШЕВЧУК Володимир ЖИГУН

Інтернет-редактор 279-39-55

Черговий редактор Едуард ОВЧАРЕНКО

Бухгалтерія 279-41-46

Адреса редакції: вул. Хрещатик, 10-Б, м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net http://slovoprosvity.org http://prosvitanews.org.ua

Надруковано в ТОВ “Мега-Поліграф”, 04073 м. Київ, вул. Марка Вовчка, 3.

Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів. Редакція не завжди поділяє погляди своїх авторів. При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов'язкове. Індекс газети “Слово Просвіти” — 30617

